

עטרת שולחן

קול קאמרנא 0747962080

עלון שבועי שע"י מוסדות קאמרנא בארה"ק • בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א • עיה"ק ירושלים ת"ו

שולחן הטהור' אושפיזין דיעקב אבינו

כי חלק הוי"ה עמו יעקב חבל נחלתו (דברים לב ט)

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק אדמו"ר שליט"א

וכמו שכתוב אצל עמלק 'ויאמר כי יד על כס יה מלחמה להוי"ה בעמלק מדר דר' (שמות יז טו), ופרש"י שם, נשבע הקב"ה, שאין שמו שלם ואין כסאו שלם, עד שימחה שמו של עמלק כולו, וכשימחה שמו יהיה השם שלם והכסא שלם. היינו כי עמלק הוא היצה"ר כמבואר בזוה"ק (ח"ג קס), שמפתה את האדם לעבור על התרי"ג מצוות, ועי"ז נפגם ו"ה משם הוי"ה, כי העובר על מצוות עשה פוגם בו, והעובר על מצוות לא תעשה פוגם בה, וגם פוגם בא' מכסא שהוא בגי' אנכ"י שהוא התורה, שפוגם באותיות התורה שכתוב בה שלא יעשה, כי מי שעובר על לא תעשה או שאינו מקיים את מצוות עשה, אז החלק התורה שיש לו נפגם, ולכן אומרים לפני כל מצוה בלשם יחוד את הפסוק כמו שכתוב בתורה, והוא כדי לתקן את אותיות התורה. וגם הפגם בא' של כסא מרמז על הפגם בנשמת בני ישראל שהיא חצובה מתחת כסא הכבוד כנ"ל.

פירוש ב' כי חלק הוי"ה עמו' שחלק משם הוי"ה אותיות ו"ה תלוי לפי מעשיו של 'עמו'

וזהו הכוונה כי חלק הוי"ה עמו' היינו שעמו בני ישראל צריכים לתקן את שם הוי"ה שיהיה בשלימות, וכמו שאיתא בזוה"ק (ח"ג קיג): אמר רבי שמעון, 'ויעש דוד שם' (שמואל ב ח יג) וכי דוד עבד ליה. אלא בגין דאזיל בארחי דאורייתא, ועבד פקודי אורייתא, ואנהיג מלכותא כדקא יאות, כביכול עשה שם לעילא, לאתתקנא שמא קדישא כדקא יאות. היינו שע"י שבני ישראל מקיימים את רמ"ח מצוות בחינת ו' משם הוי"ה, ואינם עוברים על שם"ה לא תעשה שהוא בחינת ה' משם הוי"ה, עי"ז נעשה שם הוי"ה בשלימות,

ויכולים לפרש עוד מהו כי חלק הוי"ה עמו, דזה ידוע (לקו"ת האזינו) דנשמת בני ישראל הם חלק אלוה ממועל, כי הנשמה הוא מן העליונים ומקורה ומחצבתה היא מתחת כסא הכבוד (זוה"ק צו כט:), וכמאמר הזוה"ק (ח"ג עג). אורייתא וקודשא בריך הוא וישראל כולא חד. וכמבואר סודו ממרן האריז"ל בעץ חיים (שער מב פ"א) וז"ל: כי יש ניצוץ קטן מאד שהוא בחינת אלהות, נמשך ממדרגה האחרונה שבבורא, וזהו הניצוץ מתלבשת בכח ניצוץ אחד נברא, שהוא נשמה דקה במאד מאד, ובניצוץ זה הנקרא יחידה יש בה שרשי ד' בחינות הרוחניות שהם נרנ"ח עי"ש. וזהו כי חלק הוי"ה שכביכול חלק מהש"ת הם עמו נשמת בני ישראל חלק אלוה ממועל.

פגם התחתונים מגיע עד ו"ה משם הוי"ה

וזהו מה שידוע מה שביאר מרן האריז"ל ב'עץ חיים' (שער המלכים פ"ב) על המשנה באבות (פ"ה מ"א) בעשרה מאמרות נברא וכו', והלא במאמר אחד יכול להבראות, אלא להפרע מן הרשעים וכו', וליתן שכר טוב לצדיקים וכו' עי"ש. וביאר שלכך יצא עשרה ספירות מחולקות ולא מקושרות ומחוברות, כי אם יחטא האדם יפגום רק כנגד הספירה שפגם ולא בכל הקומה, רק לפי שורש הפגם, אם החסד, אם הגבורה וכו'. ואומר שם עוד שרק בז' ספירות התחתונות בחינת ו"ה משם הוי"ה מגיע הפגם, משא"כ למעלה בכחב"ד בחינת ו"ה משם הוי"ה אינו מגיע הפגם, רק שע"י שאדם חוטא הוא מסלק למעלה את הכחב"ד, בסוד מה שאמרו חז"ל (פסטה ג) אין אדם עובר עבירה אלא אם כן כנס בו רוח שטות עי"ש.

מועלת האושפיזין של יעקב אבינו

נראה לפרש המקרא קודש, לכבוד האושפיזין של יעקב אבינו ע"ה, שהוא בחיר של האבות הקדושים (ב"ר עו א), וכמו שאיתא ג"כ במדרש (ב"ר סג ב) אברהם יצא דינו מלפני נמרוד לישורף, וצפה הקב"ה שיעקב עתיד לעמוד ממנו, אמר כדאי הוא אברהם להנצל בזכותו של יעקב, הה"ד 'לכן כה אמר ה' אל בית יעקב אשר פדה את אברהם' (ישעיה כט כב). וכמו שאיתא ג"כ בזוה"ק (ח"א קכ). 'וירא את המקום' (בראשית כב ד) דא הוא יעקב, דכתיב 'ויקח מאבני המקום' (בראשית כח יא), אסתכל אברהם ביום השלישי דאיהו דרגא תליתאה, וחמא ליה ליעקב דזמין למיפק. נמצא מכל זה שיעקב היה בחיר האבות. והיה ג"כ מטתו שלימה שלא נמצא פסול בזרעו (ויק"ר לו ה), והעמיד י"ב שבטי י"ה, ונמשך ממנו שבעים נפש שירדו למצרים, ומהם נמשך עיקר השלמות האומה הישראלית בהתפשטות לששים רבוא. וגם ידוע מהזוה"ק (ח"ג שב). שאברהם אבינו היה כולו חסד, ויצחק אבינו היה כולו גבורה, אבל יעקב היה בחינת תפארת בריח התיכון המכריע ביניהם כלול מחו"ג, וממוצע בין חסד ודין ונעשה בחינת רחמים ואמת, והרי ידוע (ברכות מג:) שהלכה כדברי המכריע.

פירש כי חלק הוי"ה עמו' חלק אלוה ממועל

והנה רש"י פירש כי חלק הוי"ה עמו למה כל זאת, לפי שהיה חלקו כבוש ביניהם, ועתיד לצאת, ומי הוא חלקו עמו, ומי הוא עמו יעקב חבל נחלתו, והוא השלישי באבות, המושלש בג' זכיות, זכות אבי אביו, זכות אביו, וזכותו, הרי ג', כחבל הזה שהוא עשוי בג' גדילים.

כמו שאומרים לפני כל מצוה לייחד שם י"ה בזה, כי הרי ב"ה משם הוי"ה אין מגיע פגם התחתונים כנ"ל, חוץ ממחשבת עבודה זרה, כמו שאמרו במסכת קידושין (מ:) שמחשבת ע"ז מצטרפה כאילו עשה מעשה ע"ז. וזה דבר רחוק מאוד, כי נקודת היהודי הוא תמיד בשלימות, ולכן י"ה משם הוי"ה הוא שלם תמיד, משא"כ ו"ה משם הוי"ה תלוי לפי מעשה התחתונים. וזהו כי חלק הוי"ה היינו שחלק משם הוי"ה שהם אותיות ו"ה תלוי לפי מעשיו של עמו בני ישראל.

פירוש 'יעקב חבל נחלתו'

וזהו ג"כ הכוונה יעקב חבל נחלתו היינו שזה ידוע מה שפרש"י על הפסוק 'וזכרתי את בריתי יעקוב' (ויקרא כו מב) וז"ל: בחמשה מקומות נכתב מלא, 'ואליהו' חסר בחמשה מקומות, יעקב נטל אות משמו של אליהו ערבון שיבוא ויבשר גאולת בניו. והכוונה הוא ג"כ כנ"ל, שיעקב אבינו שהוא בחינת תפארת לקח את ה' משם הוי"ה מאליהו ערבון לתקן, והדין הוא שבעל חוב קנה משכון (פסחים לא:), שיעקב אבינו שהוא הבעל חוב, קנה את המשכון לתקן עד שיבא אליהו לבשר גאולת בניו, ואליהו צריך לתקן אות ה' משם הוי"ה, כי אליהו בגי' שם ב"ן, וכמו שכתוב בתרגום יונתן

עה"פ 'הנני נותן לו את בריתי שלם' (במדבר כה יב) ואעבדינה מלאך קיים ויחי לעלמא למבשרא גאולתא בסוף יומיא. שע"י שיהיה מתוקן ו"ה משם הוי"ה יהיה שלימות הבריאה. וזהו הכוונה יעקב חבל נחלתו כמו שפרש"י שיעקב אבינו הוא כחבל הזה שהוא עשוי בג' גדילים, בחינת תפארת ו' משם הוי"ה המכריע בין חסד לדין ונעשה בחינת רחמים, ע"י שלקח את ה' מאליהו לתקנו, ועי"ז יבוא אליהו ויבשר גאולת בניו.

יעקב הוא שורש התורה

והנה יעקב הוא שורש התורה כמ"ש 'תתן אמת ליעקב' (מיכה ז ט), שהתורה נקראת אמת (ברכות ה:), כי אמ"ת הוא ראש תוך סוף של הכ"ב אותיות התורה. ולכן ירד למצרים כדי לעשות הכנה לבני ישראל ללקט את הניצוצות שהם האותיות התורה שהיה במצרים, וכמו שפרש"י עה"פ 'ואת יהודה שלח לפניו אל יוסף להורות לפניו גשנה' (בראשית מו כח) 'להורות לפניו' לתקן לו בית תלמוד שמשם תצא הוראה. היינו לתקן את האותיות התורה שנפלו במצרים.

והטעם שנפלו הניצוצות האותיות התורה במצרים, כי זה ידוע ממרן האריז"ל (שער הכוונות דרושי הפסח ד"א) שמה שיירדו בני ישראל בגלות בארץ מצרים, היה כדי שיתקנו את כל חלקי השכינה שנפלו במצרים ע"י חטאו של אדה"ר. וזה ידוע מהזוה"ק (ח"א רנא.) שהשם היוצא מר"ת של הפסוק א'ת ה'שמים ו'את הארץ (בראשית א א) הוא שם אהו"ה שם הדעת, שבשם הזה ברא הקב"ה את העולם, שהוא גושפנקא דחתים ביה שמיא וארעא, והשם הזה עולה כמנין טו"ב, שהקב"ה ברא את העולם כדי שיהיה כולו טוב, ולכן כתוב בכל יום ממעשה בראשית 'כי טוב'.

אבל אח"כ כשאדם הראשון

חטא בעה"ד כתוב 'ותרא האשה כי טוב העץ למאכל' (בראשית ג ו), ועי"ז נפגם שם הדעת ונתערבה טוב ברע. וכן נפגם ו"ה משם הוי"ה שהוא בחינת מצות עשה ולא תעשה, ע"י שעבר על מצות עשה שלא אכל מעה"ד בשבת, ועל לא תעשה שאכל ביום הששי, וכמו שמבואר בזוהר הקדוש (בראשית כו.) 'לעבדה' בפקודין דעשה, 'ולשמרה' בפקודין דלא תעשה, ועי"ז נפלו האותיות התורה של אדה"ר במצרים. ולכן איתא בזוה"ק (שם), וז"ל: כגוונא דא אמרו מארי מתניתין, 'וימררו את חייהם בעבודה קשה' בקושיא, 'בחומר' בקל וחומר, 'ובלבנים' בלבון הלכתא, 'ובכל עבודה בשדה' דא ברייתא, 'את כל עבודתם' וגו' דא משנה.

ולכן היה יעקב אבינו שבע עשרה שנה במצרים, כדי לתקן ולברר את בחינת טוב שנתערבה ברע ע"י חטאו של אדה"ר. וכשיצאו בני ישראל ממצרים יצאו עמהם האותיות התורה, וזהו שכתוב 'אנכי הוי"ה אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים' (שמות כב) היינו שאותיות התורה שקיבלנו מהר סיני הוציאו ממצרים, ע"י שתיקנו את חטא אדה"ר והחזירו בחזרה את האותיות למקומה בתורה.

סוכות הוא כנגד יעקב אבינו

נמצא מכל זה שיעקב אבינו היה שורש תיקון אותיות התורה והתיקון של הפגם של אדה"ר שנפגם ו"ה משם הוי"ה. וזהו עיקר תיקונו של חג הסוכות, כי איתא בתיקו"ז (דף כב:) שסוכה בגי' ב' שמות הוי"ה אדנ"י, שהוא תיקון ו"ה משם הוי"ה. ולזה איתא בטור ריש הלכות ראש-חודש (סימן תיו) שסוכה הוא כנגד יעקב אבינו, וז"ל: ושמעתי מאחי הר"ר טעם לדבר, לפי שהמועדים נתקנו כנגד אבות. פסח כנגד אברהם דכתיב 'לושי ועשי עוגות' ופסח היה. שבועות כנגד יצחק שתקיעת שופר של מתן תורה היה בשופר מאילו של יצחק. סוכות כנגד יעקב דכתיב 'ולמקנהו עשה סכת' (וישלה לג יז). רואים שעיקר ענינו של סוכות היא נגד יעקב אבינו.

ולכן לאחר חג הסוכות נעשה בשמיני עצרת היחוד של הוי"ה אדנ"י שהוא יחוד קוב"ה ושכינתיה כנודע (שער הכוונות חג הסוכות ד"ט). ולכן הוא זמן של שמחת תורה ששמחים ממה שנתקן האותיות התורה בשלימות.

הקב"ה יעזור שנוכה להתדבק בדרכי האבות הקדושים והז' רועים, ונוכה לתיקון השלם, ויהיה 'הפורס סוכת שלם עלינו ועל כל עמו ישראל ועל ירושלים' בגאולה השלימה בב"א.

'שולחן הטהור' אושפיזין דיעקב אבינו תשפ"ה לפ"ק

עטרת המועדים

מספרי רבותינו ז"ל

**בַּסֶּכֶת תֵּשְׁבוּ שִׁבְעַת יָמִים כָּל הָאָזְחָה
בְּיִשְׂרָאֵל יֵשְׁבוּ בַּסֶּכֶת. לְמַעַן יֵדְעוּ דִּרְתֵּיכֶם
כִּי בַסֶּכֶת הוֹשַׁבְתִּי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל
בְּהוֹצִיאִי אוֹתָם מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם אֲנִי הוֹי"ה
אֱלֹהֵיכֶם. (ויקרא כג-מג)**

חג הסוכות שורש כל המועדות

בפסח לא נכתב שמחה, כי זמן השמחה של פסח נשלם בזמן שמחתנו בחג הסוכות, זמן האסיף (שמות לד כב) לאסוף הכל אל צרכינו. וכן עצרת על פירות האילן נשלם בעצרת של חג, סוד בנים פרי צדיק, וכן גזירות חיים של ראש השנה נשלם במצות סוכה, בדין המים (מסכת ר"ה פ"א מ"ב), כטעם באר מים חיים, ביום ההוא יצאו מים חיים מירושלים (זכריה יד ח). הפטרה של יום א' דסוכות, וחלל סוכה ממשיך חיים (פנ"ח שער הלולב פ"ג), ולכן חג הסוכות כולל שורש כל המועדות, להמשיך בנים חיים מזוני, כי יעקב בחיר האבות כולל הכל (כי חג הסוכות הוא נגד יעקב אבינו ע"ה, כמבואר בזה"ק ח"ג רנו: ובטור או"ח סימן תיז).

'אוצר החיים' מצוה פ"ט שמות קצח. מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

אור המקיף

איתא בתורת כהנים' (אמור פרק יז יא) 'למען ידעו דרתיכם כי בסכות הושבתי את בני ישראל בהוציא אותם מארץ מצרים' (ויקרא כג מג), רבי אליעזר אומר, סוכות ממש היו. רבי עקיבא אומר, בסוכות ענני כבוד היו, 'בהוציא אותם מארץ מצרים', מלמד שאף הסוכה זכר ליציאת מצרים.

רבי אליעזר אומר סוכות ממש היו. והקשה רבינו קרבן אהרן אם כן מה נס הוא זה לעשות זכר אליו. ותירץ, שהיו יושבים בסוכות מבלי פחד כלל ובבטחה, מבלי עיר מבצר, עם היות זה בזמן הוציאו אותם מארץ מצרים. [ע"כ]. ולדעתי נראה דבדאי רבי אליעזר מודה שהיו ענני כבוד, שהרי מקרא מלא (במדבר י' לד) 'וענני ה' עליהם יומם'. 'בעמוד ענן לנחותם הדרך' (שמות יג כא), ובאמת ענני כבוד הם הם בעצמם טעם הסוכה, כטעם עננא דאהרן דנטלא עלך ואתקשרו עלך ואנתירו עלך ואעטרו עלך (וזה"ק ח"ג קג). אלא שרבי אליעזר סבר, שישבו בסוכות כדי שיהיו להם כוח לקבל אור המקיף שהם ענני כבוד, כמו שאנחנו עושין היום סוכה ממש, כדי שנוכל לקבל אור המקיף. ורבי עקיבא סבר דענני כבוד הם עצמם נקראין בתורה סוכות, ולא ישבו בסוכות אחרים כדי לקבל אור המקיף, ודוק היטב.

מלמד שאף הסוכה זכר ליציאת מצרים. לרבי עקיבא מיבעי, דלרבי אליעזר פשוט, כיון שישבו בסוכות ביציאת מצרים ישבו ג"כ כאן, אלא לרבי עקיבא למה לא אמר 'כי בעננים הושבתי את בני ישראל', אלא שהסוכה עצמה הם זכר ליציאת מצרים, כי סוכה עצמה

מה שאנחנו עושים היום הוא ג"כ כמו אם המסכת על הבנים בחינת אור מקיף, וא"כ הוא כמו שהיה אז ע"י ענני הכבוד, והביננו.

'עשירית האיפה' אמור פרק יז יא מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

טעם למצות סוכה

הנה על מצות סוכה אמרו חכמנו"ל הטעם, כמו שמוכח במסכת אבות (פ"ד מ"א), רבי יעקב אומר, העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא, התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין. שהעיקר הוא העולם הבא, והעולם הזה הוא רק הכנה לזכות לעולם הבא, כמו שצריכים לתקן ולהכין מערב שבת לשבת, כי מי שטרם בערב שבת יאכל בשבת (עבודה זרה ג). אבל אומות העולם אין להם עולם הבא, ולכן הם אוכלים ושותים, וכל עיסוקיהם רק מזה העולם, ואין להם שום מושג מעולם הבא, ולכן הם אומרים כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה.

ובזה יובן מה שאיתא בגמרא עבודה זרה (ב) דרש ר' חנינא בר פפא ואיתימא ר' שמלאי, לעתיד לבוא מביא הקב"ה ספר תורה ומניחו בחיקו, ואומר למי שעסק בה יבוא ויטול שכרו, מיד מתקבצין ובאין עובדי כוכבים בערבוביא וכו', אמר להם הקב"ה, אל תכנסו לפני בערבוביא, אלא תכנס כל אומה ואומה וכו', ויש להם טענות שונות לאומות העולם, כלום כפית עלינו הר כגיגית ולא קבלנוה כמו שעשית לישראל וכו', ואמר להם הקב"ה, מצוה קלה יש לי לפני וסוכה שמה וכו', מיד כל אחד ואחד נוטל והולך ועושה סוכה בראש גגו, והקדוש ברוך הוא מקדיר עליהם חמה בתקופת תמוז, וכל אחד ואחד מבעט בסוכתו ע"ש.

ולכאורה קשה למה דוקא ע"י מצות סוכה יהיה להם הנסיון, אם הם ירצו לקיים התורה"ק או לא. אלא כנ"ל שהעולם הזה הוא רק הכנה לעולם הבא, ולזה מרמז מצות סוכה, שהוא מצער נפשו שמניח דירת קבע ויוצא לסוכתו להיות בדירת ארעי, וממילא בני הישראלים שכל ימיהם הם בבחינת דירת ארעי בעולם הזה, יקיימו מצות סוכה, אבל אומות העולם אצלם העולם הזה הוא העיקר, ואין להם רצון ומחשבה לעולם הבא, וממילא הם לא רוצים לקיים מצות סוכות, ותיקף כל אחד ואחד מבעט בסוכתו, ולא ירצו לקיים אותה בשלימות.

'מעשה שלום' סוכות מרבינו שלום מקאמרנא

גודל מעלת עיטור וקישוטי הסוכה

וזהו זהיר במצוה קלה כבחמורה, שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות (אבות פ"ב מ"א).

כלומר עיטור מצוה נקראת מצוה קלה, והמצוה עצמה נקראת חמורה, כי ידוע הוא שבכל מצוה ומצוה יש בהם קלות וחמורות, היינו מצוה עצמה שכתוב בתורה הקדושה היא חמורה דאורייתא, ועוטר שלה שאמרו רבנן היא מצוה קלה כנגדה, כגון תפילין מצוה זו חמורה היא מאוד, והעוטר שלהם היינו לשמרון בטהרה שלא יפח בהם, ושלא לילך בהם במקום טינופת, שלא לחלותם, ושלא יסיח דעתו מהם, ויהיו נכתבין אצל סופר ירא שמים ברבים, והבתים יהיו כשרים ונאים על צד היותר טוב וכיוצא בהם.

וכן הוא הדין מצות סוכה עצמה היא חמורה מדאורייתא מאוד, והעוטר שלה לעטר אותה בסדנים

נאים, ובפירות ובכלים נאים ביותר, וכן לא להשתמש בסוכה תשמיש מוגנה, ויהיו הדפנות והסכך נאה על צד היותר טוב כפי יכולתו...

נמצא זהו כוונת התנא 'הוי זהיר במצוה קלה' השייך למצוה חמורה הוי זהיר בהם 'בבחימורה' עצמה כנ"ל. 'שאין אתה יודע מתן שכר של מצוה' כלומר שיכול להיות שתקבל שכר עבור מצות קלות השייכים למצות חמורות, יותר ממצוה חמורה עצמה, כי מזה יכול לבוא בנקל למצות חמורות ומצוה גוררת מצוה היינו ממצוה קטנה לגדולה, וכן ה"ה אצל מצות לא תעשה כשתזהר בקלות שלהם אז אין אתה תבוא לחמורות כנדוע והבן.

'זקן ביתו' מ"א אופן לא מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא

גשמים בסוכה

ושפך לו, רבו לעבד ולא עבד לרבו חלילה. ונפקא מינה דמותר לישב [בסוכה] אף גשמים יורדין ואין בזה הדין, אלא אדרבא אם הוא מרוב שמחת מצוה אינו מרגיש בגשמים מחויב לישב בה, דגם בבית אם היה לו שמחה בביתו לא היה הולך למקום אחר, ולכן כיון שנפקא מינה לדניא, הביאו הר"ף והרא"ש הבעיא זה מי שפך למי, וכן נהגו הצדיקים והחסידים אשרי להם ואשרי חלקם.

'עצי עדן' סוכה פ"ב מ"ח מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

אורחים כשם האושפיון

איתא בזהר (אמור קד) ובעי למחדי למסכני, מאי טעמא, בגין דחולקא דאינון אושפיון דזמין, דמסכני הוא. שהם מתלבשים באורחים מוהגנים, ומכל שכן כששמש כמו אושפיון, אברהם יצחק יעקב משה אהרן יוסף ודוד.

'דמשק אליעזר' אמור קד. מרבינו אליעזר צבי מקאמרנא

גודל התיקון הנעשה בשמחת בית השואבה

ניסוך המים בחג בשמחת בית השואבה, שמשם שואבין רוח הקודש (ירושלמי סוכה פרק ה' הלכה א'), להשיג ידידות עריבות נעימות, הארות השכלה, לקשר השכל במשכיל, ממושכל בלתי השכל, והוא התפשטות הגשמיות, להמשיך הארות אור אין סוף, להעלות כל התורה שעסקו בה לפעמים מן השפה ולחוץ, ותורה של המוני, ושל הלומדים, להמשיך את לב כולם לאור וחיות ודביקות נעימות עריבות אור אין סוף, רוח הקודש ממש, שיהיה כל אחד טועם לפי מעשיו (אבות דרבי נתן פרק יז מ"ט), מאור הגדול והנעים והמתוק ממש, המחיה נפש ישראלי, ובה לא ילכו אחר ההבל, ושיגו תורת אמת לאמתו, כל חד לפום דרגא דיליה, ויהיה אהבה ושלום, ומגודל האור והתענוג והדביקות שטועם בתורה הקדושה ובוזר הקדוש, יתבטל כל תאות ומדות רעות, קנאה שנאה תחרות איבה ומשטמה, שכל זה מצוי בלומדי תורה מן השפה ולחוץ, לקנטר ולהתנאות אני אמלך, ועל ידי ניסוך המים בששון, להמשיך רוח הקודש, ונחה רוח ה' (ישעיה יא ב) על כל לומדי תורה, וחזרו למוטב, ללמוד תורה לשמה, בנועם זיו הדרת קודש, ובהמשכות חסדים דאבא משביל עליון, על ידי ניסוך המים בחג הסוכה.

'היכל הברכה' במדבר קפט. מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

עטרת המועדים

מספרי רבותינו ז"ע

**וְלִקְחֶתֶם לָכֶם בַּיּוֹם הָרִאשׁוֹן פְּרִי עֵץ הָדָר
כַּפֹּת תְּמָרִים וְעֵנָף עֵץ עֵבֶת וְעָרְבֵי נָחַל
וַיִּשְׁמַחְתֶּם לִפְנֵי הוֹי"ה אֱלֹהֵיכֶם שִׁבְעַת
יָמִים. (ויקרא כג ז)**

טעם לקיחת 'אתרוג' לארבעת המינים

יש לומר הטעם מה שציווה התורה שייקחו אתרוג לארבעת המינים בחג הסוכות, עפ"י מה שאמרו חז"ל במסכת סוכה (לה). ת"ר פרי עץ הדר עץ שטעם עז ופריו שווה, הוי אומר זה אתרוג ע"כ. והנה כתב רש"י (בראשית א יא) על מה שאמר הכתוב 'עץ פרי' שיהא טעם העץ כטעם הפרי, והיא לא עשתה כן, אלא 'ותוצא הארץ וגו' ועץ עושה פרי ולא העץ פרי, לפיכך כשנתקלל אדם על עונו נפקדה גם היא על עוניה ונתקללה ע"כ. א"כ נראה דיש קשר בן חטא אדה"ר לחטא עץ פרי, וידוע עוד מה שמבואר ממרן האריז"ל בשע"כ (דרושי ר"ה ד"א) שמראש השנה עד שמחת תורה מתקנים קצת החטא של אדה"ר. ולכן יש לומר דכיון דאתרוג לא חטא, לכן לוקחים אותו לארבעת המינים לסייע לתיקון חטא אדה"ר.

ואפילו לפי מה דאיתא במדרש (ב"ר טו ז) וז"ל:
רבי אבא דעכו אמר, אתרוג היה [העץ הדעת שחטא אדה"ר] הה"ד 'ותרא האשה כי טוב העץ' וגו', אמרת צא וראה איזהו אילן שעצו נאכל כפריו, ואין את מוצא אלא אתרוג ע"כ. יש לומר שמחמת החטא לא נפגם, או שנתקן מיד.

ולכן יש לומר דלכן התורה קוראה את האתרוג פרי עץ הדר, לרמוז שהוא מתוקן ומתקן, כמ"ש האריז"ל בע"ח (שער י"ב ע"ב) עה"פ (בראשית לו לט) 'וימלוך תחתיו הדר וגו' שהוא המתוקן והמתקן את השבירה של הז' מלכים, שהוא חלק מחטא אדה"ר כידוע. כמו כן האתרוג שהוא בחינת הדר, הוא המתקן את השלשה המינים שהם מרומזים על דעת וחג"ת נה"י כמבואר בשע"כ (דרושי חג הסוכות ד"ה) שהלולב הוא בחינת דעת ויסוד, וגו' בדי הדס הם בחינת חג"ת, וב' בדי ערבות הם בחינת נצח והוד. והם בחינת הז' מלכים שצריכים לתקן, ולכן מצוה לאגדם יחד (סוכה יא:), ולחברם יחד עם האתרוג בשעת הברכה והנענועים כמו שמזהיר הבית יוסף בשם הריקאנטי (או"ח סימן תרנא), בסוד רשות היחיד שהוא התיקון כידוע (ע"ח שער יא פ"ז).

מכ"מ מרן אדמו"ר שליט"א

על אילן האתרוג נכתב שם הוי"ה

איתא בווהר (שלא קעה) תנינן, תשמישי מצוה נזרקין, ואי תימא הא לולב וערבה אתרוג והדס, תשמישי קדושה אינן, אמאי נזרקין, אלא תשמישי קדושה, בגין דרשימין בכתיבה דשמא קדישא. [ע"כ].

מקשה דהא לולב עולה עד השורש אור קדמאה שורש הדעת, להמשיך משם אור גדול, כמבואר [בפע"ח] שער לולב (פ"ג), ואינו תשמישי קודש עליון אור קדמאה יומם דאזיל עם כולהו יומין, ומאיר וממתיק אותם לעשותן כלם אור רב. ומתריץ אמת שהם תשמישי קדושה בארבע מינים יהו"ה העולין עד קדש עליון, אבל אינו אלא רושם של יוד הה וו הה, ורשימין בכתיבה דשמא קדישא, כי על אילן האתרוג נכתוב שם יהו"ה, כך שמעתי מפה הגאון מוהר"ר **יעקב ליסא** (בעל החוות דעת).

'זהר חי' ח"ה קמט: מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

אתרוג הדר מירושלים

[מאימתי הפירות חייבים במעשרות] האתרוגים משיתעגלו ויהיו ניכר הפרי, מפני שהם ראויים לאכילה כשהם קטנים, והאתרוגים שלנו אינם ראויים כלל, אבל זכני השם בשנה הזאת, שהיה לי אתרוג הדר מירושלים, והיה קטן, ותוכו היה מאכל נפלא הפלא ופלא.

'פני זקן' מעשרות פ"א מ"ג מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

לולב לעצמו

איתא בתורת כהנים (אמור פרק י"ב) מעשה ברבן גמליאל והזקנים שהיו באים בספינה ולא נמצא לולב כי אם ביד רבן גמליאל בלבד, ונתנו רבן גמליאל מתנה לר' יהושע ור' יהושע לר' אלעזר בן עזריה ור' אלעזר בן עזריה לר"ע, וכולם יצאו ידי חובתם.

מבואר דבא להורות לנו על ידי המעשה הזה, שלכתחלה יקנה כל אחד ואחד לולב לעצמו, אלא בדיעבד כגון אם הוא בספינה וכיוצא, יוצא גם כן בלולב של חבירו הניתן לו במתנה.

'עשרית האפה' אמור פרק טז א מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

סוד ארבעת המינים

סוד הפסוק 'לחכם לב יקרא נבון ומתק שפתים יסיף לקח' (משלי טז כא), נידרש לנו לסוד לולב ומיניו, המרמזין לסוד זין פנימיות חסדי זעיר, המתפשטין בז' קצוות בסוד הדעת המתפשט, הדס חג"ת, ערבה נה"ה, לולב יסוד, אתרוג עטרה. עיין בדרוש להר"ר יוסף מערבי [בפע"ח] שער הלולב (פ"ג) וזה לשונו, באופן כשאנו עולין בלולב, אנו מעוררין עד יסוד שבדעת למעלה מאוד, ולזה מברכין על הלולב, שכל הארתן בו, ועל ידו מקבלין הארה כולם, לול"ב עולה חיי"ם, רמז שהטפה יורדת מן המוח שהוא חכמה ויורד עד היסוד, והטפה כלולה מה' הוי"ו"ת, ויורדת בח' ספירות, בינה חסד גבורה ת"ת נצח חוד יסוד מלכות, הרי ל"ב. אתרוג הוא עטרה שלו נגד הלב שלה, לכן 'אתרוג דומה ללב' (ויק"ר ליד), בסוד 'שימני כחותם על לבך' (שה"ש ח י).

סוד לולב ואתרוג

ויהיה פירוש 'לחכם לב', סוד 'חכם' עולה לול"ב, סוד יסוד צדיק המושך הטפה מחכמה בסוד ל"ב אורות. וסוד עצם 'לב' מורה על אתרוג הדומה ללב, עטרה שלו נגד הלב שלה, 'יקרא' מלשון התאספות,

כי ליסוד שלו ולעטרה הכוללת, אליהם יתאספו סוד כללות ה' חסדים וכללות כללותן בעטרה, בסוד 'נבון' תרין נון, נון פשוטה ליסוד ויו, ונון כפופה לעטרה הניקרא ב' כידוע, ויהיה סוד 'נבון' בסוד מ"ה ס"ג, סוד 'פרי עץ הדר כפת תמרים' (ויקרא כג ז), הנדרש לסוד תיקון המתקלא עם מ"ה החדש והבן. סוד 'פרי עץ' עשר פעם מ"ה היוצאין ממלך 'הדר', ונעשה אח"כ הזיוג פב"פ להשפיע זה לזה ולא כמקודם כידוע, בסוד 'כפת תמרים', בסוד אברה"ם יעק"ב המתקנין ה' פעם אלהי"ם, סוד נפ"ש דעקודים, וממשיכין ה' פעם הוי"ה ה' חסדים, להמתיק ב' פעם מנצפ"ך קס"ת הסופר, ונתקן סוד עשר פעם ס"ג, והוא עולה 'כפת תמרים' ס', קושר צדיק וצדק כהאי תמר דלא סליק זה בלא זה. ויהיה סוד היחוד 'לחכם לב יקרא נבון' הנדרש לנו לסוד לולב אתרוג, והוא סוד יסד צדיק עם עטרה, הכולל כל הזין מינין, זין חסדים הפנימים של זעיר, והוא מושך את כולם, וסוד ז' פעם חס"ד, עם שם מ"ה סוד זעיר, עולה 'לחכם לב יקרא נבון'.

סוד ערבה

וסוד 'ומתק שפתים' נידרש לנו לסוד ערבה הדומה לשפתים (תנחומא אמור יט), מסוד ערב"ה זר"ע, גבורות הצריכין מיתוק למתקן בסוד זרע, בסוד שחקים, והבן, עיין פע"ח (שער הלולב פ"ג) בדרוש הנ"ל. ובדרך היחוד, ידוע בנצח חוד יש אלף אורות, בסוד ב' פעם צבאות"ת, תצ"ט ופלא מכתאן תצ"ט ופלא מכתאן, עיין ע"ח (שער השמות פרק ה), וכשיוצאין לנוקבא ונעשין שפתים, נעשין ב' פעם די"ן בסוד בומ"ף, וכשנתמתקן בסוד מלואי ע"ב ס"ג מ"ה ב"ן העולה בומ"ף, ובהצטרף סוד חמשה הויות דחסים הממתקים זרע גבורות, ה"ג, יעלה 'ומתק שפתים', כי סוד בומ"ף גבורות החסד ידוע למשכילים, והבן. ויהיה סוד נצח והוד השוחקין הטפה לצדיק וצדק, יסוד דידה ודידיה, וסוד ח"י פעם חס"ד הנמשך ליסוד, עולה 'ומתק שפתים', שהם ממתקים החסד ליסוד.

סוד הדס

וסוד 'יסיף לקח' נידרש לנו לסוד הדסים, עיין פע"ח (שער הלולב פ"ג) בדרוש הנ"ל, סוד הדס מלכות הנקראת אדנ"ד, דל"ה המקבלת מחג"ת. וסוד 'וענף עץ עבת' נידרש לסוד אברהם יצחק יעקב כידוע [ה"י דל"ת סמ"ך עולה 'אברהם יצחק יעקב'], ויהיה סוד 'וענף' לסוד יצחק בסוד ק"כ [צירופי] אלהי"ם, וסוד 'עץ' יעקב, 'היש בה עץ' (במדבר יג כ, זוהר שלא קט.), 'עבת' חסד אברהם, בסוד ארבע יודין העולין ת', בסוד שקל ובסד קדוש כידוע. ויהיה סוד 'לקח' ב' פעם הד"ס, 'יסיף' להוסיף עוד השלישי להכריע, בסוד 'עץ' הנ"ל, ויהיה סוד למ"ד קו"ף חית" עולה 'וענף עבת', 'יסיף' עולה 'עץ', והוא סוד 'וענף עץ עבת', 'לקח' פשוט עולה ב' פעם הד"ס לסוד אברה"ם יצחק"ק, בסוד 'נו"ת בית תחלק שלל' (תהלים סח יג) והבן, למ"ד קו"ף חית" עולה 'וענף עבת', 'יסיף' סוד 'עץ', וסוד 'יסיף לקח' בסוד ג"פ הד"ס, 'או"ר זרוע לצדיק' (שם צו יא), והבן.

'היכל הברכה' בראשית מז: מרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא

סוד עבודת האדם בקיום מצוות ישיבת סוכה בדרך החסידות

הוא בעל הבית, ואליו כל הונו ורכושו של אדם שייך, זהו כוונת הסוכה דרך כלל...

בקיום מצוות סוכה בחדוה אנו מעלים מ"ן ל'בינה'

והנה אחרי ששרשי מצוות סוכה הוא 'בינה', כמובא לעיל בדברינו, ועל ידי קיום המצוה בחדוה אנו מעלים מיין נוקבין ל'בינה', וידוע זה שכתב מורינו האר"י הקדוש בכתב יד ב'פרי עין חיים' (שער נפילת אפים פ"ד): 'ומיין נוקבין ד'בינה' המשובחים, הם הצדיקים המוסרים עצמם על קדושת השם, שהיא ה'בינה' הנקראת 'שם גדול', ו'קדוש' הוא לעלות ממטה למעלה בסוד ה'קדוש' שהוא 'חכמה'. [ע"כ]. לזה אנו מחויבים למסור נפשותינו בסוכה, בסוד קדושת השם ד'בינה', להעלות נפשותינו עד מקום 'בינה'.

העלאת מ"ן הוא מסירות נפשותינו לקדושת השם

וידוע (פע"ח שם) דזיווג האמיתי דזעיר ונוקבא, אי אפשר שיתייחד במוחין דגדלות, כי אם על ידי זיווג המשובח ד'אבא ואמא', הנעשה על ידי העלאת מיין נוקבין של מסירות נפשותינו בסוד קדושת השם, ועל ידי זה יורד שפע וברכה להריק לזעיר ונוקבא, תוספת וברכה וחיים עד בלי די.

זיווג המשובח 'חכמה ובינה' הוא ע"י עין ולב'

ואתה ידידי אחי, אבאר לך רמז בדבר הזיווג המשובח הלז, שהוא 'חכמה בינה' שמרומז ב'עין ולב'. 'עין' מרמז לחכמה, כמאמרם (תמיד לב). 'איזה חכם הרואה את הנולד', והרבה סודות עמוקים בדברים האלה, אבל להורות לנו איזה דרך ישכון אור עבור אנשים כערכנו. ו'בינה' 'לב' כמו שאמר הכתוב (ישעיה ו') 'ולבבו יבין', וזה כשאדם מזווג אותן שני אברים, כלומר שב'עין' מסתכל ומחשב תמיד בגדלות אין סוף ברוך הוא וברוך שמו, ו'לבבו' מתבונן גם כן ברוממות הא"ל ובמעשיו הנפלאים, ומחשבתו קשורה ודבוקה תמיד בעילת העילות וסיבת הסיבות, אזי על ידי זה יורד שפע וברכה למדות התחתונות, וכל

מקשה הרי גם בניסן היה ניכר שמקיימים מצוות סוכה לשם מצות אלהי'ו

אבל נאותים היו דברי קדשו, אם היינו עושים סוכה סתם, אם כן לא היה ניכר בחודש ניסן שאנחנו עושים זה לשם מצות בוראנו, אבל האמת שאנחנו עושים ומברכים על ישיבת סוכה 'אשר קדשנו במצותיו', אם כן גם בחודש ניסן היה ניכר שאנחנו מקיימים מצוות סוכה לשם מצות אלהי'ו.

מצוות סוכה מרמזת ל'בינה', להבין ולהשכיל שמאתו כל הטובות יצאו

אבל על פי הצעה ראשונה שהצענו, שהסוכה מרמזת ל'בינה עילאה', הוא שפיר, כאשר קצת הדברים מבוארים ב'מורה נבוכים' (ה"ג פמ"ג), דבאמת אותה העת הוא זמן שהגרנות מלאים בר, ויקבים מלאים יין, ובתי הבדים מלאים שמן, ואוצרות מלאים פירות, וכל טוב אדון הארץ הוא באותה עת תחת יד האדם, על כן צותה לנו התורה לצאת לסוכה המרמזת ל'בינה', להבין ולהשכיל שהוא יתברך שמו ויתרומם זכרו מאתו כל הטובות יצאו, והוא הבעל הבית ואין מי שאומר 'כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה' (דברים ח י).

סוכה 'בינה' מרומז בפסוק 'ויבן לו בית ולמקנהו עשה סכות'

כאשר דברים אלו מרומזים בתורתנו הקדושה בפסוק (בראשית לג יז) 'ויעקב נסע סוכתה ויבן לו בית ולמקנהו עשה סכות', ולכאורה על פי הרז המסור בדינו (וזהר אמור ק). דמעשה יעקב עם הדרון לעשיו היה בסוד 'יום הכפורים', סוד 'שעיר המשתלח', ואחר כך תקף עשה סכות, אם כן למה אמר 'ולמקנהו עשה סכות'. אבל על פי הדברים הנ"ל מדויק שפיר כוונת הסוכה, ויהיה 'ויבן לו בית' - מלשון הבנה, כלומר שעלתה במחשבתו קצת ש'לו' ה'בית', 'ולמקנהו' - זה גם כן סובב אל תיבת 'ויבן', [שהבין] במחשבתו שמקנהו הוא, 'עשה סכות' - כלומר לכוונה זו עשה סוכה, כלומר, שתכף פנה במחשבתו לכוונת הסוכה שמרמזת על 'בינה', להבין בגדולתו שהבורא יתברך שמו

סוד הסוכה בחינת 'אור הבינה' המסככת על בנין

אקדים הקדמה כוללת על פי הנגלה אלינו בספר 'פרי עין חיים' (שער חג הסוכות פ"ד), הנובע ממקום קדוש דברי זוהר (פינחס רנה). וזה לשונו: 'אמנם סוד הענין הוא, כי לעולם סוד ה'סוכה' היא בחינת 'אור הבינה' המסככת על בנין'. ועיין שם.

בחינת 'בינה' 'תשובה' 'הוא'

ודע ידידי, כי מקור 'הבינה' בכל עולמות הוא סוד 'התשובה' (וזהר וקרא יז), כי לפי בחינת העולם, כשמדרגות התחתונות נותנים אל לבם להבין ולהשכיל בעוצם גדולת אין סוף ברוך הוא וברוך שמו, אזי שבים בכל לב ונפש להעלות פרוט מעשיהם בתשובה שלימה לא"ל אחד, ולידע כי הוא היוצר ובורא, וכל הנבראים מאמיתותו נמצאים, והוא 'הוא', 'הוא' ולא זולתו, וליזה נקראת 'בינה' 'תשובה' 'הוא', כלומר שהוא 'הוא' ואין בלעדו והכל מאתו ומהשגחתו יתברך שמו.

מצוות סוכה לזכור נפלאותיו

ועל פי הדברים והאמת האלה, נבוא ליישב דברי רבינו הטור (סימן תרכה) שכתב: 'תלה הכתוב מצוות סוכה ביציאת מצרים', ועיין שם נועם נעימות דבריו, שסוכה הוא מעין יציאת מצרים, כמו שיציאת מצרים מורה 'אשר לו הכח והממשלה והיכולת בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו, ואין מי שיאמר לו מה תעשה', ולזה מרמזת מצוות סוכה לזכור נפלאותיו.

מדוע חג הסוכות בתשרי ולא בניסן

והקשה [הטור] למה לא ציינו השם לעשות סוכה בחודש ניסן שבו יצאנו ממצרים, ויישב קושיא זו לפי שאותו החודש הוא ימות הקיץ, ולא היה ניכר עשיתנו בהם שהם ממצות הבורא, ולכן צוה אותנו השם הנכבד לעשות סוכה בחודש תשרי שאז הכל הולכים לבתיהם, ואנחנו עושים היפך שאנחנו יוצאים מבתינו לסוכה, ויהיה זה לאות שמצות המלך עלינו, עד כאן תוכן כוונת ענינו.

בירור דעת רבינו בהכרעת מרן האר"י ז"ל בסדר הנענועים

דברי רבינו

כתב רבינו ב'שולחן הטהור' (סימן מו סק"א) וזה לשונו [בדילוג]: אחר שירד עיר וקדיש מלאך אלקים קדוש רבינו יצחק אשכנזי מבני בניהם של אשכנזים מצד אביו, ומצד אמו היה מבניהם של ספרדים, והוא בירר ברוח קדשו סדר התפלה בלול מנוסח אשכנזי וספרד ומשאר נוסחאות, וכו', מרן אלקי הקדוש האר"י היה מתפלל בימי נוראים בבית הכנסת של אשכנזים בנוסח אשכנזי, ולא שינה אפילו אות אחת אפילו מנהג אחד [ממנהגי אשכנז], וכו', ולכן כל הקדושים שהיו אחר מרן האר"י לא שינו מסידור אשכנזי אפילו אות אחת, חוץ מארבע 'ובכן', והתקיעות, וסדר הנענועים בלול שהוא פלוגתא, ודעת מרן 'האר"י ז"ל' מכריע ברוח קדשו, וכן עוד איזה דברים מועטים. עד כאן לשונו הצריך לעניינינו.

יש להבין כוונתו במה שכתב: וסדר הנענועים בלול שהוא פלוגתא. מה ואיזה פלוגתא יש בסדר הנענועים, ומה הכרעתו של מרן האר"י ז"ל במה שכתב: ודעת מרן מכריע ברוח קדשו.

פלוגתא גדולה בין בני ריינוס ובני אוסטרייך

בסדר הנענועים בלול ידוע שהיה פלוגתא גדולה בין בני ריינוס (- אזור נהר ריין שבאשכנז) ובני אוסטרייך (- אוסטריה), בביתאור דברי הגמרא (יומא טו: ועוד) 'כל פינות שאתה פונה לא יהיו אלא דרך ימין'. בני ריינוס סברו שדרך ימין רצה לומר דכשעומד ופניו למזרח יש להתחיל בשמאל ולפנות לצד ימין, דהיינו לצד דרום שהוא בימינו, ומנענע הלולב 'מזרח דרום מערב צפון'. ובני אוסטרייך סברו שדרך ימין רצה לומר דכשעומד ופניו למזרח יש להתחיל בימין ולפנות לצד שמאל, דהיינו לצד צפון שהוא בשמאל, ומנענע הלולב 'מזרח צפון מערב דרום'. כן הביא ה'תרומות הדשן' (סימן קו) לענין נר חנוכה שנהגו בני ריינוס להתחיל להדליק בנר שהוא כנגד צד שמאל, אולם בני אוסטרייך נהגו להתחיל הדלקה בנר הימני ביותר, כמו שאנו יהודים כותבין מימין לשמאל.

דעת מרן המהבר כבני ריינוס

ונחלקו בזה גדולי העולם והפוסקים כמאן נקטינן, מרן בשו"ע (סימן תרנא ס"י) פסק כבני ריינוס, 'מזרח דרום מערב צפון'. וב'בית יוסף' כתב שמקורו מתשובת מהרי"ל (סימן מ) וז"ל: בלולב נראה לי להקיף דרך ימין כשמנענעו 'למזרח דרום מערב צפון', ודלא כאיכא דמפכי לה ולא ידעי טעמם. ע"כ. וראה בשו"ת 'אבקת רובל' (סימן טו) למרן הב"י, שהביא ב' השיטות בזה, והביא ראיות לשיטתו כבני ריינוס, ועוד מוסיף לומר שכל המחלוקת בזה הוא רק כשאדם רוצה להקיף דבר או להפנות פניו פעם אל רוח זה ופעם אל רוח זה, אבל כשאנו רוצה להקיף ולפנות לשום רוח רק תמיד עומד נגד צד אחד צריך להתחיל מהימין דהיינו כבני ריינוס. עיי' שם.

דעת הלבוש כבני אוסטרייך

אולם הלבוש (סימן תרנא ס"א) האריך להוכיח כסברת בני אוסטרייך 'מזרח צפון מערב דרום', וז"ל: סדר הנענוע, יש אומרים שצריך לנענע תחלה למזרח, שהרי הוא עומד בשעת הברכה וההלל ופניו למזרח, ואח"כ ינענע לדרום ואח"כ למערב ואח"כ לצפון ואח"כ למעלה ולמטה, ואמרו כן משום דקיימא לן 'כל פינות שאתה פונה לא יהא אלא דרך ימין'. ופירשוהו כן שדרך ימין רצה לומר לדרום שהוא בימינו כשהוא עומד ופניו למזרח. אבל אין נראה לי לפרשה כן, כי החוש מכחישו שאין דרך האדם לפנות כך, כי אדרבה רוב בני אדם כשעומדים ופניהם למזרח ופונים עצמן פונים 'מזרח צפון מערב דרום', ותנסהו בפנייתך הטבעי במקרה בלא כוונה, תראה שרוב בני אדם פונים עצמן בטבעם בפניה אחרת רק 'מזרח צפון מערב דרום', וכן נראה לי גם כן לנענע כן, גם הקפת המזבח נראה לי שהוא סיוע לזה, גם סדר הכתיבה. ע"כ.

דעת ה'ט"ז' כבני ריינוס

ועל דברי הלבוש כתב ה'ט"ז (סימן תרנא סק"ג): מה שהלבוש תלה הענין מכח הטבע של האדם

לפנות כו', ומכח זה כתב שיש לנענע מזרח צפון וכו'. ולעניות דעתי לית ליה להביא ראיה מן הטבע בפירוש 'כל פינות', דאם כן לא היה לחכמים צורך להזכיר דבר זה, אלא היה להם להניח על טבע האדם דודאי יעשה מעצמו כפי טבע שלו. אלא החכמים הזהירו אותנו שתמיד תקח את הדרך שהוא בימין שלך, במקום שיש ימין ושמאל לפניך תבחר לך הימין שלך, וכאן בלולב שיש לך תיכף ימין ושמאל, יש לנו ליקח תחלה הימין 'לב חכם לימינו' (קהלת יב), ותלך בדרך הימין שהוא דרום מטעם כל פינות אתה צריך לפנות לימין תחלה. ע"כ. ועוד כתב ה'ט"ז שם: ובלבוש הביא ראיה מהקפת המזבח, שהכבש היתה בדרום וסבב הכהן דרומית מזרחית אח"כ מזרחית צפונית אח"כ צפונית מערבית כו' (זבחים ג), כן יהיה היקף הלולב. ולא דק בראיה זאת, אדרבה משם ראיה להיפך, דשם כשהיה הכהן עומד על הכבש היו פניו לצפון וימין שלו לקרן מזרחית דרומית, כדפירש"י בסוכה (מח: ד"ה עולין), על כן לקח אותו הקרן תחלה, משא"כ האדם שעומד עם הלולב נגד מזרח אז ימין שלו לצד דרום, צריך שיקח מה שבצד ימין שלו ולא משגחנן בטבע פניות של האדם בזה, כי אנו בוחרים צד הימין תיכף. ע"כ.

דעת ה'מלבושי יום טוב' כבני ריינוס

גם בעל תוספת יו"ט ב'מלבושי יום טוב' (שעל הלבוש סימן תרנא) השיג על הלבוש וכתב דמה שהביא ראיה מהטבע, אדרבה דכל שהדבר הוא נגד טבע האדם הרי זה יותר מוכח שזה הוא מעבודתו לאלוהיו ששם מגמתו לעשות היפוך טבעו. גם על מה שהביא הלבוש ראיה מסדר הכתיבה שלנו שמתחילין ימינה ופונה שמאלה, השיג ב'מלבושי יום טוב', דאמנם כן הוא, אבל כל אות ואות בכתב אשורית מתחילין משמאל ופונים ימינה. ועוד כתב משום דחכמי האמת אמרו דלמעלה הכתב הוא תשר"ק ולמטה נהפך לאבג"ד, ואם כן יש לומר דגם סדר הכתב למעלה הוא הפוך משמאל לימין, ולמטה נהפך כחומר חותם. עיי' שם באריכות.

א ראה ב'שם הגדולים' (ערך רבינו האר"י) שהיה ממשפחת מהרש"ל אשכנזי ז"ל. ודלא כמו שכתב ה'חתם סופר' (או"ח ח"א סימן ט"ו) שהיה ספרדי. עיי"ש.

ב כך כתב בספר 'יוסף אומץ' (להחיד"א, סימן כ סק"ב) וז"ל: ומי לנו גדול מרבינו האר"י ז"ל שהוא היה אשכנזי ממשפחת מהרש"ל ז"ל וכל השנה היה מתפלל בנוסח ספרדים, וזולת בימים נוראים, כמדובר בספר הכוונות ע"ל. וכן העיד המהר"ו ב'שער הכוונות' (ריש נוסח התפלה) שהיה מתפלל במחזור האשכנזים. וכן שם (דרושי יום הכיפורים הקדמה) זה מצאתי בספר המחזור של מורי ז"ל כמנהג אשכנזים כתוב בחזן וכו', הרי שהתפלל בימים נוראים בנוסח אשכנזי. וכן ב'שער הכוונות' (דרושי חג הסוכות הקדמה) בענין ההקפות בליל מוצאי יו"ט של שמחת תורה אחר תפלת ערבית, היה מקפיד מאד לעשות אז ז' הקפות שלימות וזולת ההקפות שלימות של יום שמחת תורה, ומוסיף המהר"ו, אבל בענין ההקפות שביום שמחת תורה לא נמצאתי עמו ולא ראיתי, ע"כ. והטעם שלא היה עמו ולא ראה, כיון שמרן האר"י התפלל בבית הכנסת של האשכנזים והמהר"ו אצל הספרדים.

ג הנה דבר זה נוגע למעשה לעוד כמה דינים: א. בברכת כהנים (סימן קכח סעיף יז) באיזה אופן מסובבים הכהנים את פניהם. ב. כשעולה ויורד לבימה לקריאת התורה אם שתי הדרכים למקומו שווים (סימן קמא סעיף ז). ג. סדר הדלקת נר חנוכה (סימן תרעו סעיף ה).

דעת הלבוש שעפ"י סוד הקבלה כבני אוסטרייך

ועוד מוסיף הלבוש לומר: מיהו כל הנענועים אינם מעכבים ובאיזה דרך שינענוע יוצא אפילו לכתחלה, ובלבד שינענוע לכל השישה קצוות, אך על פי סוד הקבלה נראה לי עיקר כמו שכתבתי לנענוע ממש כמו שהיתה הקפת המזבח, 'מזרח צפון מערב דרום', כי הסוד והכוונה שבשתייהן אחד, ליחד האתרוג [-עטרת היסוד, מלכות] עם ז' הבנין [-ז"א], ולהמשיך לו [-מ'דעת] חוט של חסד [-עטרת דחסדים] והבן זה. ואל תשיבני מהקפת מגרשי ערי הלויים, דחשיב שם 'מזרח דרום מערב צפון', שנאמר (במדבר לה ה) 'ומדותם מחוץ לעיר את פאת קדמה ואת פאת נגב וגו' ואת פאת ים ואת פאת צפון וגו' והעיר בתוך וגו', דאדרבה משם ראייה, דכבר ידעת מדת הלויים שהיא כח הדין, גם ידעת 'העיר' שהיא העטרת [-מלכות] המוקפת מכל כוחות הדינים והיא מדתם, לכך חשיב 'העיר' בתווך וחוצה לה הד' החיצוניות המקבלים מן הפנימים, וזהו שדקדק הכתוב לומר 'ומדותם' לשון מדה, לפי שעיקר קבלתה מן הפחד, ולכך חשיב 'מערב וצפון' באחרונה יחד בתגבורת דינם בלי שום המשיכת חוט של חסד ביניהם מן הדרום, מה שאין כן כוונת הניענוע, דאדרבה כוונת הניענוע הוא להמשיך חוט של חסד לעטרת למתק את דינה, כמו שהיתה כוונת הקפת המזבח, ולכך צריכין להתחיל במזרח ולסיים בדרום, ולהמשיך הרחמים והחסד למערב שהוא העטרת ולכל הרוחות, ואם כן אותם המנענעים 'מזרח דרום מערב צפון' לא ידעו ולא יבינו וגו', וקורא אני עליהם 'שומר פתאים ה' (תהלים קטז ו), שלא יעוררו מדת הדין ח"ו והבן'.

פולמוס גדול על מנהג זה

ובזמנם היה פולמוס גדול על מנהג זה, ויצא ספר הנקרא 'פירוש דרך ימין' (לר' יוסף בן בנימין סאמיגה, ויניציאה שנת שס"ו) להוכיח כדעת בני ריינוס והשו"ע, ועליו הוציא הרמ"ע מפאנו ז"ל מאמר בשם 'ימין ה' רוממה' להוכיח כדעת בני אוסטרייך, ולאחר שהפריכו אותו בספר אחד הוציא שוב מאמר 'ימין ה' עושה חיל' ליישב ולהוכיח כדבריו.

דעת מרן האר"י ז"ל

אמנם דעת מרן האר"י ז"ל מתבאר מדברי רבינו שבא להכריע ברוח קדשו בין בני ריינוס ובני אוסטרייך. וסדר הנענועים מובא ב'פרי עץ חיים' (שער הלולב פ"ג) וז"ל: סדר הנענועים לו' קצוות הם, דרום חסד, צפון גבורה, מזרח תפארת, מערב יסוד, שבו מתערבין כל הארת החסדים, וכללותן אחר תערובתן, הוא הנשאר ביסוד כנודע, ולכן נקרא

מערב. מעלה ומטה, הם נצח והוד, וכן תמצא כתוב בתיקונים בפירוש, והענין, כי נצח הוד הם סוד שחקים ורחיים העליונים, הטוחנין מן לצדיקים, והם ב' רחיים זה על גב זה, והעליון נקרא נצח, ותחתון הוד. וכו'. ואם כן, צריך שתוליד הלולב בדרך זה, תחלה לדרום, ואח"כ לצפון, ואח"כ מזרח, ואח"כ מעלה, ואח"כ מטה, ואח"כ מערב, הם ו' ק' ממש, חג"ת נה"י. ואחר שנענוע בהוד, שהוא בחינה אחרונה שבה"ח שבדעת, אח"כ תנענוע ביסוד הנקרא מערב, על שם שאין לו בחינה בפני עצמו, רק תערובת החסדים העליונים והארתן בו, ולכן נקרא מערב, ולכן תמיד רוח מערבי באחרונה מכולם. ע"כ.

וכן כתב ב'שער הכוונות' (סוכות דרוש א) וז"ל: סדר הנענועים הם בו' קצוות, על דרך ו' צירופי 'הו' הנוכח בספר יצירה (פ"א מ"ג) וגם נזכר בספר הזוהר בפרשת ויקרא ברעיא מהימנא בדף י"ז ע"א, והנה הם כסדר הו"ק ממש דז"א, שהם חג"ת נה"י, ולכן נענוע הא' הוא לצד דרום כנגד החסד, ואח"כ נענוע הב' הוא לצד צפון שהוא בגבורה, והג' במזרח שהיא בתפארת, והד' מעלה ומטה שהם שחקים נצח והוד זה על גב זה, והו' הוא במערב שהוא היסוד שעליו אמרו 'שכינה במערב'. ע"כ. ועוד כתב שם (סוכות דרוש ה) וז"ל: והנה סדר הנענועים הם כסדר ו'ק' עליונים שבדעת, והם תחילה דרום בחסד, אח"כ צפון בגבורה, אח"כ מזרח בתפארת, אח"כ מעלה בנצח, אח"כ מטה בהוד, וכן נזכר בספר הזוהר (ויקרא שם) וכו'. אח"כ מערב ביסוד, כי כללות כל החסדים מתערבין יחד ונכללין בו כנודע. ונמצא כי סדר הנענועין הם בו"ק על סדר חג"ת נה"י. ונמצא כי נענוע האחרון מכולם הוא מערב וזכור זה. ע"כ. ומובא במג"א (סימן תרנא סק"א). עיי"ש. וכ"כ רבינו ב'אוצר החיים' (מצוה ש"ח, ויקרא רמג): וסדר הנענוע, 'דרום צפון מזרח מעלה מטה מערב'. ע"כ.

ביאור הכרעת מרן האר"י ז"ל

ויש לבאר הכרעת מרן הקדוש בנענועי הלולב בין בני ריינוס ובני אוסטרייך. דכשמוסובים בנענועי הלולב בדרך סיבוב, דהיינו או כבני ריינוס 'מזרח דרום מערב צפון', או כבני אוסטרייך 'מזרח צפון מערב דרום', בזה נחלקו מהיכן להתחיל, וכל אחד עם סברתו בביאור דברי הגמרא 'כל פינות שאתה פונה לא יהיו אלא דרך ימין', כמו שכבר הארכנו לעיל בהרחבה. וכן כל המחלוקת ביניהם הוא רק כשמתחיל סדר הנענועים לנענוע לצד מזרח, ועל זה נחלקו לאיזה צד ימשיך לנענוע לצד דרום או לצד צפון. אמנם דעת מרן האר"י ז"ל שהכריע ברוח קדשו, עפ"י דברי הזוהר הקדוש, שסדר הנענועים הם כסדר השישה קצוות, דהיינו ימין שמאל אמצע,

חסד הוא ימין, גבורה משמאל, ותפארת באמצע, ואינו בדרך סיבוב רק מצד אחד לצד השני, דהיינו שמנענע קודם צד דרום ואח"כ צד צפון, ובה שאינו מתחיל לנענוע מתחלה לצד למזרח, לא יש מחלוקת מאיזה צד להתחיל ולפנות, דלכולי עלמא יודו שיתחיל בצד ימין אח"כ צד שמאל.

לנענוע הלולב בכל מקום לפי רוחות העולם

אגב דעסקינן בצדדי נענועי הלולב אביא פסק מזקינו הגאון הגדול רבי ישראל יצחק רייזמאן זצוק"ל, שהורה לנענוע הלולב בכל מקום לפי רוחות העולם.

מדרומו ומצפוניו של ארצנו הקדושה הריצו שאלותיהם לדעת את דבר השם זו הלכה למעשה לרבינו הגאון הגדול שישב על מדין בבית דין הגדול ד'העדה החרדית' בעיה"ק ירושלים תובב"א.

מעיר 'באר-שבע' שבדרום הריץ שאלה זו הרה"ג ר' ישראל יעקב לאנדא רב ואב"ד קהל יראים באר-שבע, כמוכא בספרו 'בארה שבע' (סימן ד) ששמע מהרה"ח ר' ישראל משה פרידמן ששאל את רבינו הגאון הגדול, וענה לו: שצריך לנענוע בכל מקום לפי רוחות העולם, ולא לפי רוחות המקום, דהיינו לא לפי צדדי הבית הכנסת שמתפלל בו כעת שנמצא בדרומו של ירושלים שפניו כלפי צפון לכיוון ירושלים, אלא שיתוכם ויהיה פניו כלפי מזרח העולם, ויתחיל לנענוע דרום צפון וכו' לרוחות העולם. וראה שם בספרו מה שהאריך לבאר הענין, והורה כן הלכה למעשה בעירו.

מעיר חיפה שבצפון הריץ שאלה זו האדמו"ר הרה"צ ר' אברהם אביש קנר מטשחוב, כמוכא במכתב ששלח להרה"ג ר' יהושע משה אהרנסון רב ואב"ד פתח תקוה, לאחר שקבל את ספרו שו"ת 'ישועת משה' שדן בשאלה זו בסימן מד, וכתב לו במכתב שבתחילה נהגתי לנענוע 'ימין שמאל דרום מעלה מטה צפון', כיון שאני בצד צפוני של ירושלים, ומתפללים כלפי דרום לכיוון ירושלים, וצד דרום שלי כצד מזרח. אמנם לאחר ששלח שליח מיוחד לשאול את פי רבינו הגאון הגדול שאמר לו לנענוע לפי רוחות העולם, דהיינו שיתוכם ויהיה פניו כלפי מזרח העולם ממש, מאז אני נוהג כן.

ויש הרבה ראיות לדין זה, ובעזה"ת בספר פסקי הלכות מרבינו, יובא בהרחבה כל הענין.

ד ראה עוד מה שכתב הט"ז שם: ובלבוש הביא מערי הלויים שהיו מקיפין מזרח ודרום כו', וכתב שאין זה דומה ללולב דרך דרש על דרך הקבלה. ואין לנו עסק בנסתרות, רק הנגלות לנו ולבנינו דכן הוא ראוי גם כלולב, על כן אין מקום לשנות הנענוע ממנהגו והמשנה ידו על התחתונה. שוב ראיתי בתשובת מהר"ל (סימן מ) שכתב גם כן כמו שכתבתי. ע"כ. וראה עוד מה שהביא ב'מלבושי יום טוב' לסתור דברי הקבלה שכתב הלבוש. וסיים, שאין משגיחין מה שיסבור האדם סברות דרך הסודות לסתור מנהג אבותינו כי נעלמו מעין כל. ע"כ.

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק אדמו"ר שליט"א

ע"י התורה מהפך מידת הדין למידת הרחמים

הן היום הוא יומא דהילולא של כ"ק אדמו"ר זצ"ל הרה"ק רבי שלום מקאמרנא זי"ע בעל ה'מעשה שלום', ובכן נאמר מדברי תורתו מה שכתב בספרו, וכבר הזכרנו כמה פעמים מה דאיתא ממרן הבעש"ט זי"ע והובא במאמר עינים (ישימח לב, שבת) שכאשר אומרים דיבורים של הצדיק הוי כמו השתטחות על הציון.

וזה לשונו שם על הפסוק 'וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלהים את בני ישראל לפני מותו' (דברים לג א) או יש לומר בדרך אחרת, שזה ידוע ששם אלהים הוא מידת הדין, ושם הוי"ה הקדוש הוא מידת הרחמים. וע"י התורה הק' אפשר להפוך ולהמתיק את מידת הדין למידת הרחמים.

וזה מרמז כאן התורה, 'וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלהים' שהברכה של משה רבינו היה, שאפילו מי שהוא בבחינת 'איש האלהים' ששורה עליו מידת הדין, מכל מקום 'ויאמר הוי"ה מסיני בא' שע"י לימוד התורה הק' אפשר לו להפוך ולהמתיק מידת הדין למידת הרחמים, ודו"ק.

העולם נברא במידת הדין וכשקיבלו התורה נשתתף מידת הרחמים

ונראה להוסיף על פי דברי כ"ק אבי ז"ל, דהנה ידועים דברי הגמרא שבתחלה עלה במחשבה לברא את העולם במידת הדין, וראה שאין העולם מתקיים, והקדים מידת רחמים ושתפה למידת הדין, ואיתא ברש"י עה"פ 'יום הששי' (בראשית א לא), דבר אחר, יום הששי, שכלם תלויים ועומדים עד יום הששי, הוא ששי בסיון המוכן למתן תורה, וכדאיתא בגמרא שבת (פח). אמר חזקיה מאי דכתיב 'משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה' (תהלים עז ט) אם יראה למה שקטה ואם שקטה למה יראה, אלא בתחילה יראה ולבסוף שקטה, ולמה יראה, כדריש לקיש, דאמר ריש לקיש מאי דכתיב 'ויהי ערב ויהי בקר יום הששי' (בראשית א לא) ה' יתירה למה לי, מלמד שהתנה הקב"ה עם מעשה בראשית ואמר להם, אם ישראל מקבלים התורה אתם מתקיימים, ואם לאו אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו.

שמחת תורה – וזאת הברכה

וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלהים את בני ישראל לפני מותו: ויאמר הוי"ה מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן ואתה מרבבת קדש מימינו אשדת למו: (דברים לג א-ב)

והכוונה בזה, דבתחילה נברא העולם במידת הדין, כי עדיין לא קיבלו את התורה והיה בעולם בחינת יראה ודין, ומאחר שקיבלו ישראל את התורה נמתק הדין ונהיה בבחינת רחמים, וזהו 'ארץ יראה' שלפני קבלת התורה היה העולם בבחינת יראה, ואחר קבלת התורה 'שקטה' מידת הדין.

הראשית הוא השורש וממנו נמשך הכל

והנה כבר אמרנו כמה פעמים שבשבת עלה ברצונו לברוא עולם, וכדאיתא בזה"ק (לד לד פו): 'כד סליק ברעותיה למיברא עלמא', ולכאורה היה זה בשבת במנחה ברעוא דרעיון, ולזה אומרים בכל תפילות השבת זכר למעשה בראשית, כי הראשית הוא שורש של כל העולם וממנו נמשך הכל, וכמו שאמרנו הענין מה דאיתא בירושלמי (מובא ב'דרכי משה' או"ח סימן תקפג אות ב) 'מאן דדמיך בריש שתא דמיך מזוליה' שהכל הולך לפי הראשית ששם שורש הכל, וכן בכל יום הכל תלוי לפי הרגע הראשון של היום וממנו נמשך לכל היום, ויש דמיון בין התורה האדם והעולם בענין זה שהכל תלוי לפי הרגע הראשון, וכך גם בבריאת העולם, ולכן בשבת אומרים זכר למעשה בראשית, כי הוא השורש של כל מעשה בראשית.

ענין ש'תכנת שבת' האותיות למפרע עד לתי' בות 'אז מסיני'

ואפשר לרמז זה מה שאנו אומרים בנוסח התפילה במוסף 'תכנת שבת', דאיתא בטור (או"ח סימן רפז) ובאשכנז נוהגין לומר תכנת שבת מיוסדת על אלפא ביתא של תשר"ק עיי"ש. והענין כמבואר לעיל שהקב"ה ברא העולם במידת הדין, וזה ידוע כשהאותיות למפרע הוא מראה על מידת הדין וכשהאותיות ביושר הוא מראה על מידת הרחמים, ולכן האותיות בתכנת שבת המה למפרע לרמז שהעולם נברא מתחילה במידת הדין, וזה איתא בזה"ק (ה"א רה): שבעת שברא הקב"ה את העולם נכנסו אצלו כל האותיות כפי סדר תשר"ק שיברא בהם העולם, והקב"ה דחה כל אות מטעם אחר, עד שנכנס אות ב"ת ואמר הקב"ה שבו יברא העולם כי ב' איהו סימן ברכה, ובה אשתכלל

בני ישראל ביררו והוציאו חלקי התורה שהיו בגלות אצל הגויים

ואמרתי פעם לפרש מש"כ 'אנכי ה' אלהיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים' שכשיצאו בני ישראל ממצרים הוציאו עמם כל הניצוצות שהיו צריכים להעלות, וניצוצות הרי הם אותיות התורה, והיינו שהוציאו את התורה ממצרים, וזהו 'אנכי וכו' אשר הוצאתיך מארץ מצרים'.

ובזה יש לפרש המשך הפסוקים 'ויאמר ה' מסיני בא וזרח משעיר למו הופיע מהר פארן' שהוציא את כל הניצוצות משעיר והיינו שהוציא את כל חלקי התורה שהיו בגלות אצל אדום, וכדאיתא ברש"י שפתח לבני עשיו שיקבלו את התורה ולא רצו, וכן הופיע מהר פארן שהם בני ישמעאל שג"כ לא רצו לקבל התורה, והוציא גם מהם אותיות התורה, 'ואתא מרבבות קודש' שהתורה נבראת מרבבות ניצוצות קדושות שהיו בגלות אצל הגויים. 'מימינו אש דת למו' והיינו כדאמרן שבתחילה נברא התורה במידת הדין וזהו 'אש דת למו', ואחר כך שיתפה במידת הרחמים שהוא 'מימינו'.

נס הצלת כ"ק מרן רבינו הקדוש בעל ההילולא זי"ע מעמק הבכא

עוד יש לומר, דהנה איתא ממרן הבעש"ט זי"ע (בעש"ט עה"ת וילך אות י) שאם יארע לאדם איזה דבר לא טוב צריך להמתיקו על ידי שימצא בזה איזה נקודה טובה, כי בכל צרה וכיוצא"ב תמיד יש בו איזה נקודה טובה, ואם יחפש האדם היטב ימצא איזה נקודה טובה

ובזה ימתיק הדינים מעליו ויתהפך לרחמים, כי אין דבר בעולם שהוא כל כולו רע, רק תמיד יש בכל רע איזה נקודה טובה.

וענין זה יש להמליץ על בעל ההילולא כ"ק אאמו"ר ז"ל שזכה בחסדי שמים להניצל מהמלחמה הנוראה בניסי ניסים ולעלות לארץ ישראל, ומעשה שהיה כך היה, אבי ז"ל היה לפני המלחמה נתין מדינת פולין כי נולד בגאליציא שהייתה שייכת לפולין, ולאחר שנישא במדינת צ'כסלובקיא נשאר לגור שם. כשפרצה המלחמה גירשו הצ'כסלובקים את כל הנתינים הזרים, והיהודים שהיו להם פספורט פולני היו אז בצרה גדולה, כי מצד אחד גירשו אותם ומצד שני כבר לא יכלו לחזור לפולין מחמת המלחמה שהיתה שם. בצר לו ברח אבי ז"ל לאונגרין לעיר פעסט ומשם עלה לארץ ישראל עוד בתחילת המלחמה כשעדיין עוד יכלו לצאת מאירופא.

והנה בתחילה היה נראה הגירוש כדבר רע מאוד, אך למעשה כל אלו שנשארו שם נספו ל"ע על קידוש ה', ואלו היהודים שגירשו אותם לבסוף ניצלו בחסדי שמים ועלו לארץ ישראל, ומה רואים שבכל דבר שנראה רע טמון בתוכו דבר טוב, ולמעשה זה היה ההצלה של כ"ק אבי ז"ל.

כשמחפש נקודה טובה בדבר רע אזי ממתיק הדינים

ודבר זה ללמד בא שאם רואה אדם שמתרגש עליו איזה דבר רע, יתור ויחפש בו עד שימצא בזה נקודה טובה כי בפנימיות יש תמיד דבר טוב ובזה יזכה להמתיק הרע.

ובזה יתפרש הכתוב 'וזאת הברכה אשר ברך משה איש האלהים' שמשו רבינו כשבירך את בני ישראל היה נראה להם שבירך אותם מצד שורש הדינים בחינת איש האלהים, וחשבו בני ישראל שזה רע, ועל זה אמר להם 'ויאמר הוי"ה מסיני בא' שבפנימיות יש בה בחינה של רחמים וזה רק ע"י שתקיימו את התורה, כמו שפירש אאמו"ר ז"ל, וזהו כשמוצאים הנקודה הפנימית של הרחמים והטוב מתהפך כל דינים לטובה.

דרך העולם שמתחילה הוא דין ואחר כך רחמים וכך הוא כל הנהגת העולם כי בריאת העולם היה מתחילה דין ואח"כ רחמים, שתחילה יש דברים שלא נראים כל כך טוב, אבל בסוף רואים איך שלכל דבר יש חשבון והכל לטובה ורחמים, וכדאיתא בחז"ל (בר"ר סו ה) צדיקים

תחילתן יסורים וסופן שלום, וצריכים ללמוד מזה שבכל דבר רע שיש לאדם בסוף הוא צריך לחפש בזה איזה נקודה טובה, ויתהפך הכול לטובה ולברכה.

וכן הדבר הזה הוא בתחילת השנה שהוא חודש תשרי, שתיבת תשרי האותיות הם למפרע, וכן ראש השנה ויום הכיפורים הם בחינת דין, בחינת שמאלו תחת לראשי, ואח"כ מגיע חג הסוכות שהוא בחינת רחמים וחסדים, בחינת וימינו תחבקני, ובפרט בשמחת תורה שהוא בחינת אהבה ויחוד השלם (שעה"כ דרושי ר"ה ד"א), לרמוז שע"י התורה הכל מתהפך לרחמים לטובה ולברכה.

יעזור ה' שנוכה שיתהפך הכל לטובה ולברכה, ובפרט בימים טרופים האלו שמוטו כל מוסדי ארץ צריכים לרחמים מרובים, וזכות אאמו"ר ז"ל יגן עלינו ועל כל בני ישראל בבני חיי ומזוני, ונוכה לגאולה השלמה במהרה בימינו אמן.

שלחן הטחור לרגל הילולא קדישא דרביה"ק בעל ה'מעשה שלום' מקאמורנא זי"ע י"ג תשרי תשפ"ה

המשך עטרת החסידות

מעשיו הכל מיוחדים להתענג בהם הבורא יתברך שמו.

עוד עבודה בקיום מצות סוכה להמתיק הדינים והנה עוד עבודה אחת אשר עלינו בקיום מצות סוכה, [להמתיק] דיני אלה"ם שנשארה ברחל, שקבלה בראש השנה מועיר אנפין, כמבואר ב'פרי עץ חיים' (שער ר"ה פ"ב ושער חג הסוכות פ"ג), וכדי להמתיק הדינים בשרשן ולגרום מוחין לזיווג זעיר ונוקביה הנעשה מזיווג המשובח ד'חכמה ובינה', רמזה לנו התורה לישיב בצל סכ"ך, להורות לנו הדרך אשר נלך בה.

ס' דסכ"ך מרמז להעלות נשמתנו בסוד קדושת השם

והנה ס' ד'סכ"ך רמז לנו השם הנכבד להעלות נשמתנו בסוד קדושת השם, ליחוד ד'בינה' עם 'חכמה', ו'בינה' מזדווגת עם 'חכמה' וסותמת פתחה, בכדי לקבל השפעות טובות מ'חכמה' להריק אחר כך ברכה לבנים.

כ"ך דסכ"ך, כ' כפופה מרמז ליחוד התחתון, וך' פשוטה מרמז ליחוד העליון

וההכרח להעלות נשמתו בסוד קדושת השם לצורך שיתהווה 'בינה' בסוד ס' סתומה לטוב, כי בלא העלאת נשמתו בסוד קדושת השם, חס ושלוש בינה בסוד ס' סתומה, שסתומים צינורותיה מלהשפיע טובה דגני בגוה לבנים. וזה ס' דסכ"ך. אבל עדיין הדבר סתום באיזה ענין יהיה אותו היחוד אמיתי, רמז לנו השם עוד ב' אותיות ככוננת מצוה זו, דהיינו 'כ"ך' - כ' כפופה וך' פשוטה. כ' כפופה מרמזת לזיווג התחתון דזעיר אנפין ונוקבא, וך' פשוטה מרמזת לזיווג עליון דחכמה ובינה, כמבואר בדברי מורינו הקדוש מכתב ידו ב'פרי עץ חיים' (שער נפילת אפים פ"ה).

ביחוד העליון נפעלים שני דברים

והכרח למסירות נפשו בסוד קדושת השם להעלות נפשו עד 'בינה', הוא הכל בכדי להשפיע מטוב הגנוז לברא וברתא, כי בזולת, אמא מקנת על בנין להחיותו בלבד שלא יכלו חס ושלוש, אבל כאשר אנחנו מעלים מיין

נוקבין ל'מלכות' להעלות אחר כך ל'בינה', נתוסף על ידי זה הרבה טובות וישועות להנחיל העטרת לבנים. והנה בזיווג הנ"ל של 'חכמה ובינה' נפעלים שני דברים. אחד, הוא זיווג להמציא לבנים קיום וישות, אשר זיווג זה נעשה על ידי 'עולם חסד יבנה' (תהלים פט ג), וזיווג המשובח בכדי להשפיע טובו, ממסירות נפשנו, וזהו 'להנחיל אוהבי יש' (משלי כג כו), כלומר להמשיך להם מ'נחל עליון' ד'בינה' שמשם מיין דוכרין, 'יש' - המציאות לזעיר אנפין ונוקבא. וגם עוד יומשך מה'נחל העליון' ל'נחל התחתון' הנעשה על ידי מסירות נפשנו בסוד קדושת השם, למלאות אוצרות ברכה לברא וברתא, וזהו 'ואוצרותיהם אמלא' (שם).

תכלית היחוד בשמיני עצרת

וכל זה אנחנו מחוייבים לקיים מצות סוכה במסירות נפש לקדושת השם, לזיווג המשובח דשמיני עצרת, המרמז בכ' כפופה שהוא זיווג התחתון דתפארת ומלכות.

מתוך 'זכרון דברים' מאמר לסוכות חיים

עטרת הספרים

מכון 'אור פני יצחק' קאמברנא
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

חומש 'היכל הברכה' ו'אוצר החיים' השלם והמפואר
שישו ושמחו בשמחת התורה, ברוך שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה, בהגלות
נגלות אור התורה הקדושה, אור תורת הקבלה, אור תורת החסידות.
זה היום עשה ה' נגילה ושמחה בו, זה היום קוינו לו נגילה ושמחה, זה היום
שיזכה העולם, בהופעתו מחדש החומש המקודש בפי כל הצדיקים והחסידי
דים בכל הדורות, 'דער הייליגער קאמארנער חומש', באותיות מאירות עיניים,
ובסידור מחדש, מתחילתו ועד סופו, קנקן חדש מלא יין ישן.

תמצית הפירושים

בשער החומש נחקקו באותיות של זהב, תמצית השני
עמודי אבני שיש טהור שהעמיד רבינו המחבר הגה"ק רבן
של ישראל שר התורה ושר בית הזהר רבי יצחק אייזיק
יהודה יחיאל מקאמברנא זיע"א, בזה הלשון: ועל אלה הופיע
רוח ממרום, ולבוש עוז התאזר, אף תכן והעמיד שני עמודי
אבני שיש טהור, פירושים נחמדים ויקרים כאור שבעת
הימים מאירים, היינו ספרו 'אוצר החיים' על תרי"ג מצות,
יסודתו בהררי קודש בטעמי המצות וסודם, ולהודיע לבני

האדם איככה תלויה ורמוזה כל מצוה
ומצוה באות אחת מעשרת הדברים.
ולוית הן ותפארת ספר 'היכל הברכה'
אור בהיר בשחקים ומפענח נעלמים,
על החסרות והיתרות ועל דגש ורפה
שנמצאות בתורה הקדושה על פי
המסורות. והכל על פי סודות וגווי
צפונות ממרן אלקי האר"י הקדוש
ורבינו איש אלקים הבעש"ט ז"ל. ע"כ.

אוצר החיים

רבינו בעצמו כותב מה הטעם
שהביאו לחבר החיבור על התרי"ג
מצות, וזה לשונו בהקדמתו לספר
'נתיב מצותיך' (אות כו): ועיינתי
בנפשי על מה באת להאי עלמא
שפילה, לעמוד כשושנה בין החוחים
(שה"ש ב ב) שמנוקבין אותה תמיד
(רש"י שם), אם לא שתתקן נפשך
באור התורה, ומצאתי עצמי חייב מן
התורה, לידע ולהבין התרי"ג מצות
בפירושיהן בדרך פרד"ס, וכבר עסקו
בזה הענין [בביאור התרי"ג מצות
בדרך סוד] חכמינו ז"ל [בספר]
רעיא מהימנא ומרן האר"י ('טעמי
המצות' 'שער המצות'), וכמה גדולים
וצדיקים, ונכנס העני המדוכא הזה
בתוך מעיין החכמה הזאת, ומצאתי

אחר הגיעה הרבה דברים יקרים מפי מופנינים יקרה. ע"כ.
וענין החיבור כתב רבינו הקדוש בהקדמתו לספר 'נתיב
מצותיך' (אות כו) וז"ל: וזה מעשיה וטעמיה [של ספר 'אוצר
החיים'], לבאר טעם ושורש כל מצוה, על פי הקדמות מרן
האר"י ומרן הרב ישראל בעל שם טוב, בדרושים ארוכים,
טעמים מתוקים ערבים לנפש המשכלת. ע"כ.

עוד הוסיף שם רבינו בהקדמה (אות כז), להסביר מדוע
קיצר מאוד בלשונו מאמרי הוזהר והאריז"ל והבעל שם
טוב זיע"א וז"ל: ועוד הוספתי בעור השמים, לבאר טעם על
כל מצוה הנחקקת באותיות של 'עשרת הדברות', טעם על

כל אות ואות בהקדמות אמיתות. ומחמת עומק המושג,
וקוצר המשיג, דעתי 'דעת עני', קיצרתי הרבה במאמרי
הזהר, ולפעמים הוספתי אות אחד, וזה ביאורי, וכן בדברי
מרן האר"י ורבי ישראל בעל שם טוב, כי בכל נגלות התורה
לא תמצא עומק כזה, עד שכמעט מרוב עומקה יבוא אדם
לחולשת המוח ולהשתגע, ולכן בהכרח היה לאחוז בדרך
זה, שלא להלאות נפשי ונפש המעיין בו, ובקשתי מאת
אחיי, לדון אותי לכף זכות, ולעיין וללמוד בדברינו בעיין
וך, וימצא מרגוע לנפשו חיות ממש. ע"כ.

צריך להתגלגל עליה, וכל תרי"ג צריכון לקיים במעשה
ובדיבור ובמחשבה, ואם חיסר איזה ניצוץ נשמה אפילו
חלק אחד מאלו, מעשה דיבור מחשבה, בהכרח שיתגלגל
עד שיקיים כלם, וכן מי שלא עסק בתורה בפרד"ס הוא
מוכרח להתגלגל עד שיעסוק בכלם, כל אחד חלקו שיכול
להשיג וכפי שורשו, והוא החלק שניתן לו בסיני, על כן אני
העני חברתי חיבור על כל תרי"ג מצות בפרד"ס, והלומד
בו בעיין רב יהיה בטוח שינוח בעולם הבא בלי גילגול, ואני
ערב לו. ע"כ.

היכל הברכה

רבינו בחיבור זה יצא בעיקר
לכר וללכך ולהכריע על פי ההלכה
והקבלה, בכמה נושאים הטעונים
בירור והכרעה, הן בכתובת ס"ת והן
בקריאת התורה. ואלו הן:

א. החסרות והיתירות. איזה
אותיות יש לכותבה מלאה או
חסרה, ומכריע ההלכה למעשה הן
לכתחילה והן בדיעבד שכבר נמצא
בספרי תורות ישנים.

ב. צורת הכתיבה. בכמה תיבות
מסוימות הכריע אם הם בתיבה אחת
או שנחלקות לשנים, ואם הוא אחד
שיטה או אף בתרי כשר. וכן התיבות
שצריך להיות בריש דפה, ופתוחה
וסתומה, וצורת שירת הים והאזינו.

ג. אותיות רבתי וזעירות. איזה
אותיות צריך לכתוב רבתי ואיזה
זעירות.

ד. אותיות משונות. בכמה אותיות
בתורה יש אותיות הפוכות לפופות
עקומות עגולות מנוזרות קטועה
וכדומה. רבינו הכריע בכמה מקומות
הלכה למעשה.

ה. קדושת השמות. איזה שם
משמות הקדושים הם קודש ויש לקדשם בשעת הכתיבה,
ואיזה מהם חול, ואיזה צריך לקדשם בתנאי. לדעת רבינו
כמעט רוב השמות הם קודש ויש לקדשם, ויסוד שיטתו
שאם על פי שיטה אחת הן על פי הלכה והמסורת והן על
פי הוזהר והקבלה, הרי הוא קודש.

ו. אופן הקריאה. על צורת הניקוד התיבות, כגון: שין
ימנית ושמאלית, מפיק ה', קרי וכתוב, וכדומה. וכן
על טעמי המקרא, כגון: תרי טעמי, מתג ומקף, מלעיל
ומלרע, פסיק. וכן על עניני דקדוק, כגון: דגש ורפה, נע
ונח, וכדומה.

ובחיוב הלימוד שכל אחד צריך לידע כל התרי"ג מצוות
על דרך הפרד"ס, במעשה ובדיבור ובמחשבה, כתב רבינו
בשער ספר 'אוצר החיים' (ח"א בראשית, תרי"ח) וז"ל:
ספר 'אוצר החיים' על תרי"ג מצות בדרך פרד"ס, אשר זה
חיוב על כל איש ישראל לקיים המצות במחשבה ובדבור
ובמעשה, ולידע הטעמים טעמי המצות עומר מן בדרך
פרד"ס, שלא יצטרך להתגלגל, וישלים נפשו בידיעות טעמי
המצות כאלו עשאו כולם בפועל. ע"כ.

וכן כתב רבינו ב'זהר חי' (ח"ה ר: וז"ל: כל ניצוץ נשמה
צריך לתקן נפשו בכל תרי"ג מצות, ואם חיסר איזה מצוה

ז. דרושי דקרא. 'כל חסירות שבתורה לדרוש הן באין' (רש"י פסחים ג: ד"ה רכבת), רבינו בא לבאר ולהאיר באור יקרות לפענח נעלמים כל חסר ויתר שבתורה וכל דקדוקי הכתיבה והקריאה, ולדרוש המסורה, ודרושי המקרא, על פי רזי דרושי מרן האריז"ל ואור תורת מרן אור שבעת הימים הבעש"ט זי"ע.

ה. ריא דיהודא. וכן בחיבור זה חשף רבינו את זרוע קדשו 'בריא דיהודא', למצוא בתיבות ופסוקי התורה רמזים לשמות הקדושים, פעמים רבות אחר שביאר ודרש הפסוקים מוסיף ביחודים קדושים פסוקים שלימים, וקרא להן רבינו 'ריא דיהודא', כלשון מרן האריז"ל בספר 'שער היחודים' (פרק ג): כי הנה גדול עסק היחודים מעסק התורה, לפי שהיחוד הוא עסק התורה וגם לפי שמייחד עולמות שכרו גדול, ולכן טוב לייחד תמיד יחודים בכל יום, שמועיל לו מאד יותר מעסק התורה. ע"כ ועי"ש.

שני החיבורים של רבינו עברו עריכה מחודשת ויסודית, הכולל: חלוקה לקטעים קצרים, פיסוק מלא, הדגשת לשונות הפסוקים, פתיחת ראשי תיבות, והשלמת חצאי תיבות, ועוד מעלות כאלו. וכל זה נערך ביגיעה ועמל רב, ובדקדוק אחר דקדוק וניפוי אחר ניפוי. ובאו לראשונה אלפי מראי מקומות חדשים, לכל דברי חז"ל וזוהר וכתבי האריז"ל ושאר ספרי חסידות ועוד שנזכרו בדברי רבינו במפורש או ברמז.

וכן ציינו ב'היכל הברכה' סימון הפסוקים, והוא על איזה פרק ופסוק מבאר רבינו את ביאורו. בהיות שדרכו של רבינו לפעמים לבאר בסדר הפסוקים בדרך קרי וכתבי, וחזר לבאר בסדר הפסוקים על פי המסורה, לכן היינו צריכים להבדיל בין הסימונים, דהיינו בסדר הראשון מסומן באות מודגשת ועבה, ובסדר השני מסומן באות דקה, למען יבחין הלומד בו. וכן הציבו בצידו ה'היכל הברכה' וה'אוצר החיים' לכל אחד בנפרד את ציוני הדפים מדפוס הישן של החומש, בהיות שבהרבה מקומות שהביאו דברי רבינו מצינינים לפי סדר הדפים מהדפוס ישן.

השקעה מיוחדת השקענו במלאכת עימוד וסידור הספר. באותיות חדשות מאירות עינים, ועימוד משובב לב ומרהיב עין.

המעלות המהדורה החדשה והמפוארת

כמה מעלות טובות שהוסיפו במהדורה החדשה והמפוארת, ואי אפשר לפרטם כי רבים הם, ממש פנים חדשות באו לכאן, עם הרבה הוספות חשובות, כאשר עיניכם תחזונה מישורים:

נוסח ה'מקרא' וה'פטרות' הכולל ניקוד והטעמים ומתגים וכדומה, הקפידו בהקפדה יתירה שיישאר כמו שרבינו הדפיס.

נוסח ה'תרגום אונקלוס' ידוע ומפורסם חשיבותו שנוסחו של רבינו הוא מהמדויקים ביותר, כאשר ידוע שבשאר הדפוסים נפלו שגיאות רבות הן בנוסח והן בניקוד, אשר על כן רבים מגדולי הדורות הקפידו לעבור שמו"ת דווקא בחומש 'היכל הברכה' בגין נוסחו המדויק של התרגום.

מסורה

'מסורה גדולה'. השקיעו רבות בהגהת המסורה, שיהיה מדויק ביותר.

'מסורה קטנה'. מעלה גדולה עשו בזה, בדפוסים הקדמונים הביאו את המס'ק בקיצור ובסימנים, אשר

לא כל אחד ואחד הבין למה ירמוז הסימן, וכן לפעמים הביאו כמה ציונים בשורה אחת ולא היו ניכרים להיכן שייך הסימן בצדו, והדבר גרם לשיבושים רבים בהרבה מקומות והדברים לא היה מובנים. ולכן פענחנו את כל הסימנים במס'ק, וערכו וסידרו אותו במדור נפרד מתחת למקרא עם ציטוט של דיבור המתחיל, למען ירוץ הקורא בו ויזכור הדברים היטב, והוא תועלת גדולה מאוד.

רש"י

הפירוש רש"י הוגה הדק היטב, והשארנו אותו כפי מה שרבינו הדפיס, לרבות ההוספות בסוגריים שנמצא בתוך הפירוש. נפתחו ראשי תיבות וקיצורים, נוספו סימני פסיק ונקודה, וכן הוסיפו מראי מקומות לרוב לפסוקי התנ"ך ומאמרי חז"ל.

משכיל לדוד

לצד פרש"י הדפיס רבינו פירוש 'משכיל לדוד' ביאור נפלא על פרש"י, מהגאון המקובל מוהר"ר דוד פאדרו. חשיבות הפירוש, שמבאר כל דברי רש"י בכל דיבור ודיבור מה בא רש"י ליישב, וכשיש ב' פירושים ברש"י מבאר מפני מה הוצרך רש"י לומר ב' פירושים. וכן מוסיף הרבה נופך מסודי התורה עפ"י זוהר הקדוש ומרן האריז"ל. במהדורה זו עבר הפירוש הגהה מדויקת ועריכה מחודשת, נפתחו ראשי תיבות וקיצורים, נוספו סימני פסיק ונקודה, והדגשנו לשונות רש"י המובא בתוך הפירוש, וכן חילקו קטעים ארוכים, למען ירוץ ויבין הלומד בו.

בעל הטורים תולדות אהרן

כן נדפס בחומש הקדוש 'בעל הטורים ותולדות אהרן', מה שנדפס בכל החומשים. ה'בעל הטורים' ערכו הכל מחדש, נפתחו ראשי תיבות וקיצורים, נוספו סימני פסיק ונקודה, ויש מקומות שהוסיפו מה שמצאנו מדפוסים אחרים שמוסף שם עוד על הפירוש, וכנראה נשמט מהדפוס. וב'תולדות אהרן' מבוסס על הדפוס של רבינו, ותיקנו כל המראה מקומות מחז"ל.

מנורת שלמה

הפירוש 'מנורת שלמה' על ה'מסורה גדולה' מהגאון מוהר"ר אורי שרגא פייבוש מדבראונא, הדפיס רבינו כיוון שחיבורו הקדוש 'היכל הברכה' מיוסד על ענין המסורה. ובשער הספר כתב על חשיבות הפירוש בזה הלשון: פירוש חדש על המס'ק ומס'ק עם מראה מקומות בכל תנ"ך ותיקון הטעויות מה שלא היו מלפנינו ונקרא שמו 'מנורת שלמה'. ע"כ. וכן בהקדמת המחבר כתב: גם הוספתי על כל הפירושים הגהת המסורה גדולה ומסורה קטנה לברר כוונתה, ולדעת מוצאה ומובאה בכל התנ"ך, וגם הגהת התורה בכל פרטיה ודקדוקיה. ע"כ. במהדורה זו ערכו את הפירוש בהגהה מדויקת, וכן הוסיפו השלמות מה שהיה בדפ"ר בסוף הספר, ועברו על כל המראה מקומות שהביא שיהיה נכון ומתוקן.

מנחת שי

במהדורה זה הוסיפו פירוש ה'מנחת שי' על המסורה מהגאון הגדול רבי ידידיה שלמה רפאל נורצי מרביני מנטובה. ונדפס בסוף כל חומש. על חשיבות הספר כותב החיד"א בספרו 'שם הגדולים' (חלק ספרים מערכת מ אות קנו) וז"ל: 'מנחת שי' על כל המקרא, מהרב ידידיה

שלמה מנורצי מרביני מנטובה, לברר הדק היטב כל המקרא בתיבות נקודות טעמים אותיות על פי הדקדוק והמסורות וכמה ספרים, על דרך הרמז"ל באור תורה, חבור נחמד ונצרך. ע"כ.

וכן רבינו בספרו 'שולחן הטהור' (סימן קמב-קמג ס"ד) מחשיב מאוד את הספר וכותב בזה הלשון [בדילוג]: לפי מה שהסכימו רוב ישראל לכתוב אחרי רבים להטות, והוא כדעת הרמ"ה ו'מנחת שי'. ועוד שם: ולפי מה שנתפשט הלכה בין הספרדים והאשכנזים לכתוב כדעת מרן הרמ"ה ו'מנחת שי'. ועוד שם: והן נכתבים כדעת הרמ"ה ורבינו ו'מנחת שי' והמסורות. ע"כ. וכן כשרבינו מביא בחומש הקדוש 'היכל הברכה' שיטות שונות בנוגע לקרי וכתבי, לקוחים הדברים מה'מנחת שי', וכן מזכירו בחומש כמה פעמים.

נדפס בסוף כל חומש, לרבות גם על המגילות. ועבר הגהה מדויקת ביותר, והוסיפו ניקוד ונקודות במקום שטעון נקודות להבנת הענין, וכן מראה מקומות לכל מאמרי חז"ל.

מגילות

חמש המגילות נדפס עם תרגום ופירוש"י ועם מסורה קטנה וגדולה. הקפידו בהקפדה יתירה שיישאר הניקוד והטעמים וכדומה כמו שרבינו הדפיס.

על מגילת אסתר כתב רבינו את חיבורו הקדוש 'כתב אופיר' שהאיר באור יקרות אור הצפון במגילת אסתר, על פי הקדמות מרן האריז"ל והבעש"ט. וכל מעשה תקפו וגבורתו ודרכו דרך הקודש בחיבורו זה הלא הם כתובים בדברי הקדמות רבינו הקדוש זי"ע על הספר.

על מגילת שיר השירים הדפיס רבינו את הפירוש 'ערוגות הבושם' להרה"ק המקובל רבי משה מאוסטראה זצ"ל, ונספח אליו מבוא וכללים לחכמת האמת, והוא ליקוט בקצרה מיסודות מרן האריז"ל על סדר השתלשלות העולמות והפרצופים. וכן ידוע שמרן הבעש"ט זי"ע ראה את ספרו הדין והחשיבו מאוד, ואמר: 'כי בעת שהביר הפירוש נתלבש בו נפש שלמה המלך ע"ה, ועל ידי זה יפה כוון לאמתו'.

על מגילת רות הדפיס רבינו את הפירוש 'ברטנורה' מהרה"ק רבי עובדיה מברטנורה זצ"ל. והוא פירוש יקר על דרך הקבלה. ערכנו את הפירוש מחדש, הדגשנו את הפסוקים על מה שבא לבאר, וכן הוספנו מראה מקומות לכל דברי חז"ל, וחילקנו קטעים גדולים, ופיתחו ר"ת והשלמת חצאי תיבות. למען ירוץ הלומד בו.

על מגילת איכה הוסיפו הפירוש 'דמעות שליש' מהרה"ק רבי אלכסנדר צבי קלינגבערג זצ"ל, מיוסד על פי סודות וגזני צפונות ממרן האריז"ל ותלמידיו רבינו הבעש"ט זי"ע, ובפרט מזכינו רבינו בעל ה'היכל הברכה' זי"ע.

על מגילת קהלת חוץ מפירוש רש"י הוסיפו תרגום ומסורה גדולה וקטנה, למען לא יחסר המזג.

לקט אמרי פנינים

בחתומת החומש כתב רבינו חיבור 'התימות הספר' הנקרא בשם 'לקט אמרי פנינים', בו הביא וביאר השמעת ממורי' שהם אמרות טהורות ופנינים יקרים דברי אלהים חיים ממרן אור שבעת הימים מרן הבעש"ט זי"ע מה שהביא הכהן הגדול הרה"ק בעל ה'תולדות יעקב יוסף' בספריו הקדושים, ובתוך דבריו הקדושים הרחיב וביאור

לזה, ובמיוחד יו"ר המכון הגה"צ מוה"ר יהודה אריה לייב מ"צ סאפרין שליט"א בן כ"ק אדמו"ר שליט"א וראש כולל להוראה 'קול יעקב' קאמרנא, שיגעו בעוז והדר להאדיר ולהאיר החומש הקדוש. זכותו של רבינו הקדוש יעמוד להם לעד ולעולם להתברך מהיכל הברכה ומאוצר החיים, ויזכו להמשיך פועלם הטוב להגדיל תורה ולהאדירה, אכ"ר.

עליכם, כמו שהבטיח רבוה"ק באגרתו הידוע: "ומובטחני, כל מי שיהיה לו החומש שלנו בביתו, יהיה ניצל מכל דבר רע ומכל פגע רע ומחלים רעים ומחוסר פרנסה, ויהיה ביתו מלא ברכות ה' וכל טוב, הצלחה ועושר וחיים, לו ולבניו בלי ספק, ובפרט באמונה שלימה".

על מלאכת הקודש עמלו רבות בשנים חכמי ורבני המכון 'אור פני יצחק', אשר ביגיעה אחר יגיעה רבה זכו

וגילה סודות וגני צפונות. במהדורה שלפנינו הוסיפו מראה מקומות לכל דברי חז"ל והזהרו הקדוש וכתבי מרן האריז"ל, ולרבות מספרי ה'תולדות יעקב יוסף' מהיכן מקור מוצאו, וכן חילקו קטעים גדולים, ופיתחו ראשי תיבות והשלמות חצאי תיבות. למען ירוץ הלומד בו. והוסיפו הוספה חשובה ביותר מדור 'ביאורים והערות' להביא לשונות מהמקור ולידע ולמצוא מקור לכל פנינה.

אוצר החיים קיצור המצוות

הוסיפו את החיבור 'אוצר החיים' קיצור המצוות, והוא פתח והקדמה לחיבורו הגדול 'אוצר החיים' על כל התרי"ג מצוות, ונדרס כחיבור בפני עצמו בשנת תר"ח. במהדורה שלפנינו ערכו את החיבור בהגהה מדויקת, הוסיפו מראה מקומות לכל דברי חז"ל, וקטעו אותו לפי האותיות של העשרת הדברות, ופיתחו ראשי תיבות והשלמות חצאי תיבות. ועוד הוספה חשובה, שניקדו כל החיבור, בכדי להקל על הלומד בו, וכידוע שרבינו הקדוש חילק אותו לימי השבוע ללמוד בו בכל יום חלק מהמצוות, והניקוד יקל לו.

הקדמות

דבר חשוב ביותר שהוסיפו הוא ההקדמות של מפרשי התורה, והם של 'בעל הטורים', 'משכיל לדוד', 'מנורת שלמה', ו'מנחת שיל'. כידוע כל מחבר ספר כותב בהקדמתו את דרכו בפירושו ומה הניע אותו לכתוב את הפירוש, ולכן ראוי ונכון שיידעו מהקדמתו את דרכו של המפרש.

כל זאת נוקף לזכותו הטהורה של כ"ק אדמו"ר מרן הגה"ק שליט"א, שהקים עולה של תורת רבוה"ק מקאמרנא, ומוסר נפשו הטהורה בעוז ותעצומות זה רבות בשנים, להפיץ ולהאיר לכל העולם כולו כל כתבי הקודש מרבוה"ק מקאמרנא. ובפרט אשר זה למעלה מעשרים שנה מוסר נפשו הטהורה לקיים הבטחת רבינו הקדוש שיימצא החומש הקדוש 'היכל הברכה' בכל בתי עמך בית ישראל, אשר אין בית שאין בו החומש הקדוש, ולהביא ברכת השם